Ekonomická fakulta
Faculty of Economics
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta ekonomická
Katedra práva

Diplomová práce

Volba právní formy podnikání z hlediska daňového zatížení

Vypracovala: Bc. Veronika Kubová
Vedoucí práce: Ing. Martina Krásnická, Ph.D.

České Budějovice 2017

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: **2015/2016**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Bc. Veronika KUBOVÁ**
Osobní číslo:	**E15619**
Studijní program:	**N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor:	**Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu:	**Volba právní formy podnikání z hlediska daňového zatížení**
Zadávající katedra:	**Katedra práva**

Zásady pro vypracování:

Cíl:
Zhodnocení možností daňové optimalizace ve vazbě na jednotlivé právní formy podnikání.

Metodický postup:
1. Charakteristika jednotlivých právních forem podnikání podle platné legislativy ČR.
2. Analýza daňového zatížení ve vazbě na jednotlivé právní formy podnikání.
3. Posouzení výběru právní formy podnikání s ohledem na daňové zatížení, výhody a nevýhody jednotlivých forem.
4. Zhodnocení možností daňové optimalizace vybraných právních forem podnikání.

Rámcová osnova:
1. Úvod
2. Literární rešerše
3. Metodika
4. Porovnání daňového zatížení vybraných právních forem podnikání
5. Závěrečné zhodnocení a doporučení
6. Závěr

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **50-60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

1. **Doinseifer, F. (2005).** *Corporate Business Forms in Europe: A Compendium of Public and Private Limited Companies in Europe*. **München: Sellier. European Law Publishers GmbH.**

2. **Křemen, B. (2014).** *100 legálních daňových triků 2014*. **Praha: ESAP.**

3. **Kubátová, K. (2015).** *Daňová teorie a politika* **(6th ed.). Praha: Wolters Kluwer.**

4. **Srpová, J., Řehoř, V. a kolektiv. (2010).** *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. **Praha: Grada.**

5. **Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.**

6. **Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.**

7. **Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení.**

8. **Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné všeobecné zdravotní pojištění.**

9. **Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.**

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Martina Krásnická**
Katedra práva

Datum zadání diplomové práce: **15. ledna 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **14. dubna 2017**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
L.S.
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 21. března 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci na téma Volba právní formy podnikání z hlediska daňového zatížení jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne ……

……

Bc. Veronika Kubová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své diplomové práce Ing. Martině Krásnické, Ph.D. za odborné vedení, vstřícnost a cenné rady při zpracování této diplomové práce.

Obsah

1 Úvod ... 3

2 Vymezení právních forem podnikání ... 5

2.1 Podnikání právnických osob ... 5

2.1.1 Akciová společnost ... 6

2.1.2 Společnost s ručením omezeným ... 7

2.1.3 Veřejná obchodní společnost ... 8

2.1.4 Komanditní společnost ... 9

2.1.5 Družstvo ... 9

2.2 Nadnárodní formy podnikání v Evropské unii ... 10

2.2.1 Evropské hospodářské zájmové sdružení ... 10

2.2.2 Evropská akciová společnost ... 11

2.2.3 Evropská družstevní společnost ... 11

2.3 Podnikání fyzických osob ... 12

3 Daňový systém podle platné legislativy České republiky ... 14

3.1. Vymezení jednotlivých daní ... 14

3.1.1 Daň z příjmů právnických osob ... 17

3.1.2 Daň z příjmů fyzických osob ... 22

4 Daňové zatížení ve vazbě na jednotlivé právní formy podnikání ... 27

4.1 Zdanění ve vazbě na jednotlivé formy podnikání ... 27

4. 2 Daňová evidence vs. účetnictví ... 27

4. 3 Možnosti optimalizace zdanění ... 29

5 Cíl a metodika práce ... 31

5.1 Cíl práce ... 31

5.2 Metodika práce ... 31

6 Praktická část 33

6.1 Modelový příklad právnické osoby – společnost s ručením omezeným 35

6.2 Modelový příklad fyzické osoby – uplatnění skutečných výdajů 41

6.3 Modelový příklad fyzické osoby – uplatnění paušálních výdajů 47

6.4 Shrnutí a porovnání zjištěných výsledků 53

7 Závěrečné zhodnocení a doporučení 56

8 Závěr 58

I. SUMMARY 59

II. Seznam použitých zdrojů 60

III. Seznam obrázků, tabulek a grafů 62

1 Úvod

Volba právní formy podnikání představuje významné rozhodnutí. Podnikatel by si měl zvolit takovou formu, která bude zcela odpovídat jeho požadavkům a potřebám. Legislativa České republiky nabízí celou řadu možností podnikání a pro podnikatele je nezbytné se v nich umět zorientovat. Každá možnost je charakteristická řadou aspektů jako minimální počet zakladatelů, administrativní náročnost, povinný základní kapitál nebo daňové zatížení. Ve výběru volby právní formy podnikaní tkví možnost ovlivnění daňového zatížení. A právě daňovému zatížení v rámci jednotlivých forem podnikání se věnuje tato práce.

Cílem této diplomové práce je analyzovat a zpracovat základní principy zdanění v návaznosti na jednotlivé právní formy podnikání, a to ve vazbě na platnou legislativu České republiky a poskytnout doporučení při volbě právní formy podnikání, pokud se budoucí podnikatel rozhoduje na základě daňového zatížení. Problém výběru formy podnikání řeší daňový subjekt (podnikatel fyzická osoba nebo právnická osoba) před zahájením své činnosti, ale i v průběhu. Pokud dojde k významné novele zákona souvisejícího s činností podnikatele a jeho daňovým zatížením, mohl by podnikatel smýšlet o změně právní formy.

Teoretická část této práce se bude zabývat charakteristikou jednotlivých právních forem podnikání a jejich právní úpravou. Do této kapitoly budou zařazeny i nadnárodní formy společností, které jsou v České republice hojně využívány. Další kapitola vymezí platný daňový systém České republiky se zaměřením na zdanění příjmů (důchodů) podnikatelů fyzických osob a právnických osob. Budou zde uvedeny i postupy zjištění daňové povinnosti fyzické a právnické osoby. Poslední kapitola teoretické části bude věnovat pozornost daňové evidenci a účetnictví. Teoretická část bude zakončena shrnutím možností daňové optimalizace jak v mezích zákonů, tak i mimo ně. Tato část práce bude obsahovat postupy, jak využít platnou legislativu k co nejmenšímu daňovému zatížení.

Osoba samostatně výdělečné činná (tedy podnikatel fyzická osoba) a společnost s ručením omezeným jsou v současnosti dvě „nejvytíženější“ formy podnikání. K 1. 1. 2014, kdy vstoupil v účinnost zákon o obchodních korporacích, klesl minimální vklad do společnosti s ručením omezeným na historické minimum, a to 1,- Kč. V souvislosti s touto přelomovou změnou předpokládám, že značná část osob samostatně výdělečně

činných či budoucích podnikatelů, zvažovala či nadále zvažuje založení společnosti s ručením omezeným. Aktuálnost tohoto tématu je tudíž dle mého názoru dána. Na základě toho bude praktická část obsahovat tři modelové situace pro aplikaci získaných poznatků, a to model právnické osoby, model fyzické osoby uplatňující skutečné výdaje a model fyzické osoby uplatňující paušální výdaje. Výstupem těchto situací bude zjištění daňového zatížení vybraných forem podnikání a následně disponibilních prostředků, které zůstanou podnikateli k dispozici po uhrazení všech zákonem povinných plateb. Z důvodu dosažení co nejvyšší objektivity srovnání nebudou použita reálná data, ale výše zmíněné modelové situace, které budou vycházet z určitých předpokladů a totožných výchozích číselných hodnot.

Závěr práce poskytne odpovědi na výzkumné otázky uvedené v metodice práce, dále porovná zjištěné výsledky, zhodnotí výhody a nevýhody vybraných forem a poskytne doporučení pro volbu optimální formy podnikání z hlediska výše zmíněných aspektů, a sice daňového zatížení a disponibilních prostředků.

2 Vymezení právních forem podnikání

Volba právní formy podnikání je pro podnikatele zásadním a dlouhodobě působícím rozhodnutím. Tuto volbu by měl zvážit až po vypracování podnikatelského plánu. Ačkoliv je možné v pozdější době změnit zvolený typ podnikání, přináší tato změna komplikace a především náklady. Podnikatel se musí nejdříve rozhodnout, zda bude podnikat jako fyzická nebo právnická osoba. Zahájení podnikatelské činnosti fyzické osoby není natolik administrativně a kapitálově náročné. Pokud se podnikatel rozhodne, že bude podnikat jako osoba právnická, má možnost založit kapitálovou nebo osobní společnost. U jednotlivých právních forem podnikání by měl zvážit způsob a rozsah ručení, oprávnění k řízení, nároky na počáteční kapitál, účast na zisku, ale i daňové zatížení a další aspekty (Srpová & Řehoř, 2010).

2.1 Podnikání právnických osob

Základní právní úprava právnických osob je vymezena v zákoně o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb. Mezi právnické osoby (tj. obchodní korporace) patří obchodní společnosti a družstva. § 1 tohoto zákona taxativně uvádí jednotlivé formy podnikání včetně nadnárodních forem společností, které se primárně řídí legislativou Evropské unie. Mezi obchodní korporace patří veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, družstvo a evropská družstevní společnost.

Zahájení podnikání právnické osoby je administrativně a kapitálově náročné. Při zakládání obchodní korporace je mimo jiné nezbytné složit základní kapitál, jehož výše se odvíjí od typu korporace. Zřizování společností je podmíněno svobodným projevem vůle účastníků a probíhá na smluvním základě. Všechny právnické osoby musí být zapsány v obchodním rejstříku. Pro jednotlivé typy korporací jsou vymezeny legislativní požadavky, na základě nichž se podnikatel rozhoduje při zakládání obchodní korporace.

Podle legislativních požadavků se obchodní společnosti dělí na 2 skupiny:

- obchodní společnosti **osobní** (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost),
- obchodní společnosti **kapitálové** (společnost s ručením omezeným, akciová společnost).

Osobní obchodní společnosti jsou charakteristické povinným zapojením společníků do řízení a činnosti společnosti. Společníci osobně ručí za korporační dluhy a jejich obchodní podíly na společnosti jsou nepřevoditelné. Založení tohoto typu společnosti není natolik kapitálově náročné. V případě kapitálové obchodní společnosti je povinné zřízení jednotlivých orgánů společnosti, které ji řídí a jednají navenek. Společníci buď neručí vůbec (akciová společnost) nebo ručí do výše svého nesplaceného vkladu (společnost s ručením omezeným). V následujícím textu jsou podrobně charakterizovány jednotlivé typy obchodních korporací (Srpová & Řehoř, 2010).

Obrázek 1: Členění obchodních korporací

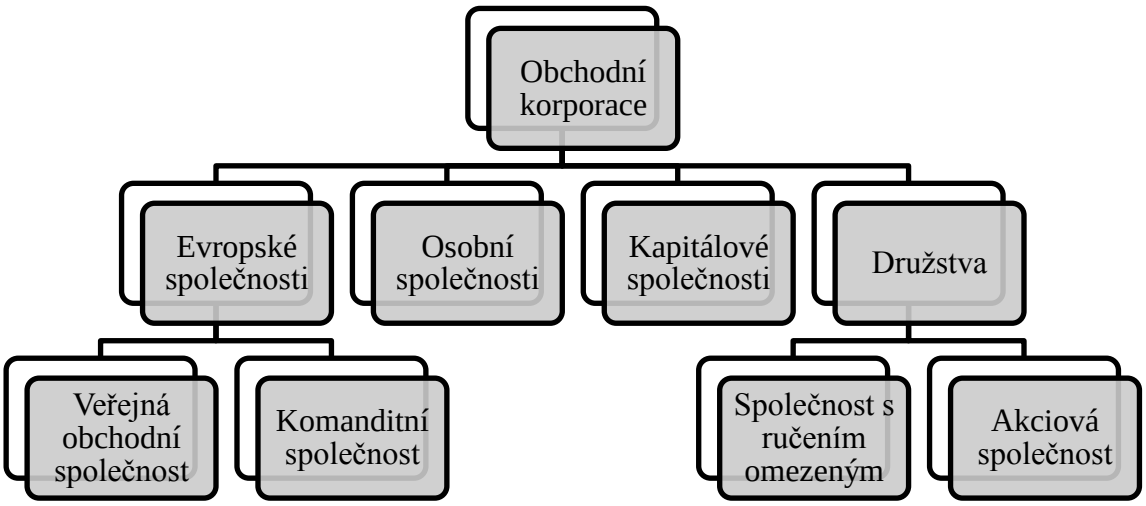

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Müllerová & Šindelář, 2016

2.1.1 Akciová společnost

Akciová společnost je kapitálovou společností, která může být založena jediným zakladatelem, a tento jediný zakladatel může být osoba fyzická nebo osoba právnická. Maximální počet společníků není definován. Existuje možnost založit akciovou společnost jako dualistickou nebo jako monistickou. Dualistický model řízení je založen na dualitě dvou orgánů – představenstvo a dozorčí rada, zatímco monistický model řízení předpokládá zřízení jediného orgánu – správní rady.

K založení společnosti postačuje přijetí stanov; již není nutné přijmout i zakladatelskou smlouvu nebo listinu. Základní kapitál této společnosti tvoří určitý počet akcií, které mají danou nominální (jmenovitou) hodnotu. Akcie je cenný papír, který opravňuje svého držitele (společníka) podílet se na řízení společnosti, na zisku společnosti a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti.

Od 1. ledna 2014, kdy vstoupil v účinnost zákon o obchodních korporacích, není již možné založit společnost s veřejnou nabídkou k upsání akcií, kde výše základního kapitálu musela činit minimálně 20 000 000 Kč. V současné době musí být společnost založena bez veřejné nabídky k upsání akcií a výše základního kapitálu musí činit minimálně 2 000 000 Kč. Nejnižší možný vklad tak musí být takový, aby součet vkladů všech akcionářů byl 2 000 000 Kč. Před zápisem do obchodního rejstříku musí být splaceno 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií a případné emisní ážio.

Nejvyšším orgánem akciové společnosti je valná hromada, které se mohou účastnit všichni akcionáři. Řídícím orgánem společnosti je představenstvo. Jako statutární orgán společnosti je oprávněno i povinno rozhodovat o všech záležitostech, vyjma těch, o kterých rozhoduje valná hromada z titulu stanov či zákona. Kontrolním orgánem společnosti je dozorčí rada, která dohlíží na činnost představenstva, ale má také pravomoc mimořádně svolat valnou hromadu. V případě monistického modelu řízení je jediným orgánem správní rada, která určuje zaměření obchodního vedení společnosti a dohlíží na jeho výkon. Není však oprávněna jednat navenek za společnost; rada jmenuje statutárního ředitele, který tuto funkci vykonává.

Akciová společnost ručí za své dluhy celým svým majetkem, zatímco akcionáři za tyto dluhy neručí. Zisk je rozdělen mezi akcionáře a to na základě schválení valné hromady. Podíl na zisku určují stanovy, přičemž je nejčastěji rozdělován dle poměru akcionářova podílu k základnímu kapitálu (Doinseifer, 2005; Zákon č. 90/2012 Sb.).

2.1.2 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je kapitálová společnost, která může být založena jediným zakladatelem – osobou fyzickou nebo právnickou, která sepisuje zakladatelskou listinu. Maximální počet společníků není definován. V případě, že společnost zakládá více zakladatelů, je sepisována společenská smlouva.

Výše minimálního základního kapitálu a zároveň výše nejnižšího možného vkladu je rovna 1 Kč. Před zápisem do obchodního rejstříku musí být splaceno minimálně 30 % peněžitého vkladu a 100 % vkladu nepeněžitého.

Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada, která je tvořena společníky. Před vznikem společnosti schvaluje jednání učiněná jménem společnosti. Během existence společnosti rozhoduje o rozdělení zisku a úhradě ztrát, schvaluje účetní závěrku aj. Statutárním orgánem společnosti je jednatel či více jednatelů, kterým přísluší obchodní vedení společnosti. Zřízení dozorčí rady není povinné, pokud tak nestanoví společenská smlouva či jiný právní předpis.

Společníci odpovídají za dluhy společnosti společně a nerozdílně do výše jejich nesplacené vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli vyzváni k plnění. Společníci se podílejí na zisku, který je určen valnou hromadou k rozdělení a to v poměru jejich podílů, pokud společenská smlouva nestanoví jinak (Doinseifer, 2005; Zákon č. 90/2012 Sb.).

2.1.3 Veřejná obchodní společnost

Založit společnost mohou vždy nejméně 2 osoby, a to osoby fyzické či právnické. Veřejná obchodní společnost se zakládá uzavřením společenské smlouvy. Vznik tohoto typu korporace není podmíněn tvorbou minimálního základního kapitálu, a tudíž není dána ani povinnost minimálního vkladu každého společníka. Pokud společníci ve společenské smlouvě rozhodnou o povinnosti společníka vložit do společnosti určitý vklad, musí tento společník splnit svoji povinnost ve lhůtě, způsobem a v rozsahu určených společenskou smlouvou.

Statutárním orgánem společnosti jsou všichni společníci, pokud to společenská smlouva nestanoví jinak. Při rozhodování je zapotřebí souhlasu všech společníků nestanoví – li to zákon či společenská smlouva jinak.

Za dluhy společnost ručí všichni společníci a to neomezeně celým svým majetkem. Zisk a ztráta se dělí mezi společníky rovným dílem. Každý společník má právo na podíl na zisku ve výši 25 % z částky své splněné vkladové povinnosti (Doinseifer, 2005; Zákon č. 90/2012 Sb.).

2.1.4 Komanditní společnost

Komanditní společnost se zakládá uzavřením společenské smlouvy mezi minimálně 2 společníky. Jeden z nich musí být komplementář a druhý komanditista, přičemž se může jednat jak o osoby fyzické, tak o osoby právnické. Vklady do společnosti se týkají pouze komanditistů. Ti plní svoji vkladovou povinnost ve výši a způsobem určeným ve společenské smlouvě.

Statutárním orgánem společnosti jsou všichni komplementáři, kterým přísluší obchodní vedení společnosti, pokud společenská smlouva nestanoví jinak. Komplementáři rozhodují společně, a to na základě většinového hlasu. Ve věcech, které nepřísluší statutárnímu orgánu, rozhodují všichni společníci, přičemž hlasují zvlášť komplementáři a zvlášť komanditisté.

Za dluhy společnosti ručí komplementáři neomezeně a komanditisté do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Ve společenské smlouvě může být uvedena tzv. komanditní suma, do jejíž výše ručí komanditisté za dluhy společnosti. Hodnota komanditní sumy nesmí být nižší než vklad komanditisty. Zisk a ztráta se dělí mezi společnost a komplementáře na polovinu, neurčí – li společenská smlouva jinak (Doinseifer, 2005; Zákon č. 90/2012 Sb.).

2.1.5 Družstvo

Družstvo musí být založeno minimálně 3 členy. Jeho založení není podmíněno sepsáním smlouvy, nýbrž konáním ustavující schůze. Ustavující schůze se mohou zúčastnit osoby, které podaly přihlášku do zakládaného družstva. Schůze přijímá stanovy, volí členy orgánů družstva a schvaluje způsob splnění členského vkladu. Každý člen se podílí na základním kapitálu výší svého členského vkladu. Členský vklad se skládá ze základního členského vkladu a všech dalších členských vkladů. Splacení dalších vkladů se řídí stanovami družstva.

Mezi orgány družstva se řadí již výše zmíněná členská schůze, dále statutární orgán, jímž je představenstvo, kontrolní komise a případně další orgány zřízené stanovami. Představenstvo plní usnesení členské schůze a je jí odpovědné za svou činnost. Kontrolní komise disponuje všeobecnou kontrolní působností.

Družstvo může být založeno jednak za účelem podnikání a jednak za účelem vzájemné podpory členů nebo třetích osob. Někteří členové mají právo na podíl na zisku, pokud tak určí stanovy. Za případné dluhy členové neručí (Zákon č. 90/2012 Sb.).

2.2 Nadnárodní formy podnikání v Evropské unii

Tato forma podnikání je v České republice hojně využívána a proto považuji za podstatné, zařadit danou problematiku do této diplomové práce. Jednotlivé formy si lze představit jako nadnárodní obchodní společnosti, které jsou právnickou osobou a jsou primárně upraveny evropským právem. Důvodů, které předcházely vzniku nadnárodních forem společností, je hned několik. Zejména jde o vytvoření kompaktního právního prostředí a odbourání překážek pro obchodní a podnikatelské aktivity, které jsou zapříčiněny odlišnými právními úpravami jednotlivých členských států.

V současnosti definuje právo evropských společenství 3 nadnárodní formy podnikání, a to evropské hospodářské zájmové sdružení, evropskou akciovou společnost a evropskou družstevní společnost. Následující text blíže specifikuje jednotlivé formy z hlediska právní úpravy (Doleček, 2014).

2.2.1 Evropské hospodářské zájmové sdružení

Hlavním cílem vzniku této nadnárodní formy bylo umožnit podnikatelům přeshraniční partnerství, které je upraveno zejména normami evropského práva a ve zbytku podléhá národní úpravě. Účelem tohoto sdružení je usnadnit a rozvíjet hospodářskou činnost jeho členů nebo dosáhnout efektivnějších hospodářských výsledků. Dosahování zisku pro vlastní potřebu zde není účelem.

Evropské hospodářské zájmové sdružení se zakládá smlouvou o sdružení a vzniká dnem zápisu do příslušného rejstříku ve státě, kde má sídlo. Sdružení se musí skládat alespoň ze 2 členů, kterými jsou fyzické osoby vykonávající svou hlavní činnost v členském státě Evropské unie nebo právnické osoby, které mají ústředí v členském státě Evropské unie nebo fyzická a právnická osoba, z nichž jedna má ústředí v jednom členském státě a druhá vykonává svou hlavní činnost v jiném členském státě Evropské unie.

Nejvyšším orgánem sdružení jsou společně jednající členové, kteří mají pravomoc přijmout jakékoli rozhodnutí. Rozhodování musí proběhnout jednomyslně. Orgánem odpovědným za řízení a zastupování sdružení vůči třetím osobám je jednatel nebo více jednatelů.

Podmínkou vzniku evropského hospodářského zájmového sdružení je jeho zápis do příslušného rejstříku ve státě jeho sídla (Nařízení č. 2137/1985).

2.2.2 Evropská akciová společnost

Cílem vzniku této nadnárodní formy bylo zejména odstranění překážek obchodu. Jedná se o právnickou osobu, jejíž základní charakteristika připomíná v mnohých ohledech akciovou společnost. Konkrétní způsoby založení evropské společnosti taxativně vymezuje článek 2 nařízení o evropské akciové společnosti (Societas Europaea). Na zakládání se vždy mohou podílet právnické osoby založené podle práva některého členského státu.

Základní kapitál je tvořen akciemi a jeho výše musí činit minimálně 120 000 eur. Členským státům, které dosud nepřijaly jednotnou měnu euro, je umožněno vyjádřit základní kapitál, zpracovávat a zveřejňovat účetní závěrky v měně národní.

Evropská společnost je podřízena buď monistickému, nebo dualistickému systému řízení. V obou systémech je nejvyšším orgánem valná hromada. Monistický systém zahrnuje jediný správní orgán, který plní funkci řídící i dozorčí. V dualistickém systému odpovídá za řízení orgán řídící a úkolem dozorčího orgánu je dohlížet na činnost řídícího orgánu (Nařízení č. 2157/2001).

2.2.3 Evropská družstevní společnost

Evropská družstevní společnost je nejmladší z nadnárodních forem společností a někdy bývá označována jako evropské družstvo. Cílem vzniku této formy bylo zajištění rovných podmínek pro družstva v rámci příhraniční spolupráce. Konkrétní způsoby založení evropské družstevní společnosti taxativně vymezuje článek 2 nařízení o evropské družstevní společnosti. Základním předpokladem pro založení je opět požadavek, že zakladatel musí mít své bydliště v různých členských státech nebo se řídit právem alespoň dvou členských států Evropské unie.

Evropská družstevní společnost je obdobně jako evropská akciová společnost podřízena buď monistickému, nebo dualistickému systému řízení. V obou systémech je nejvyšším orgánem valná hromada. Monistický systém zahrnuje jediný správní orgán, který plní funkci řídící i dozorčí. V dualistickém systému odpovídá za řízení orgán řídící a úkolem dozorčího orgánu je dohlížet na činnost řídícího orgánu (Nařízení č. 1435/2003).

2.3 Podnikání fyzických osob

Tato forma podnikání je v České republice nejpoužívanější. Jedná se o historicky nejstarší a zároveň o nejjednodušší formu podnikání, kdy podnikatel jedná svým jménem, samostatně a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Sám podnikatel ručí za své dluhy celým svým majetkem. Jak bude naloženo se ziskem, záleží čistě na rozhodnutí podnikatele. Podnikání fyzických osob je upraveno v zákoně č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání.

Fyzická osoba, která chce podnikat, musí získat živnostenské oprávnění nebo koncesní listinu. § 4 zákona o živnostenském podnikání vymezuje subjekty, které jsou oprávněny provozovat živnost. Dále zákon definuje všeobecné, ale i zvláštní podmínky, které musí podnikatel splňovat, chce – li podnikat.

Všeobecné podmínky provozování živnosti podle § 6:

- dosažení věku 18 let,
- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost.

Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou odborná nebo jiná způsobilost, pokud je tento zákon nebo zvláštní právní předpisy vyžadují.

Zákon dále stanovuje překážky provozování živnosti. Živnost nemůže provozovat zejména osoba, u které probíhá insolvenční řízení, nebo osoba, která má uložení zákaz činností vztahujících se k provozování živnosti.

Podle požadavků na odbornou způsobilost se živnosti dělí na:

- **ohlašovací živnosti**,
    - řemeslné,
    - vázané,
    - volné,
- **koncesované živnosti**.

Ohlašovací živnosti jsou provozovány na základě ohlášení a koncesované živnosti na základě správního rozhodnutí. Obě živnosti jsou osvědčeny výpisem ze živnostenského rejstříku.

Podnikání fyzických osob je minimálně administrativně náročné a po splnění zákonem vymezených podmínek je možné téměř ihned zahájit podnikatelskou činnost. U této právní formy podnikání není povinností složit základní kapitál. Pokud zákon nestanoví jinak, je zápis do obchodního rejstříku čistě na dobrovolném rozhodnutí podnikatele (Srpová & Řehoř, 2010).

3 Daňový systém podle platné legislativy České republiky

Daňové příjmy jsou v současnosti nejvydatnějším veřejným příjmem. V legislativě nenajdeme žádný zákon, který by souhrnné vymezoval existující daně. Zákon č. 212/1992 o soustavě daní byl s účinností od 1. ledna 2004 zrušen. Současná daňová soustava, která vstoupila v platnost 1. ledna 1993, se skládá z jednotlivých zákonů o daních a dalších navazujících právních předpisů.

Každý subjekt je obvykle zatížen více daněmi současně. Celkové daňové zatížení znamená tak souhrn všech pro subjekt povinných plateb, jimiž musí přispívat veřejnoprávní soustavě. Jednotlivé subjekty jsou však zatíženy nerovnoměrně. Naskýtá se zde otázka daňové spravedlnosti. V rámci daňové spravedlnosti je třeba zohlednit platební schopnost subjektu, tj. každý by měl platit daní tolik, kolik odpovídá jeho možnostem. Z druhého úhlu pohledu je nezbytné přihlédnout k tomu, jaký prospěch má subjekt ze spotřeby služeb poskytovaných státem.

Současná daňová soustava České republiky zdaňuje:

- **příjmy (důchody)**, a to peněžní i nepeněžní,
- **spotřebu**, tj. konečnou spotřebu zboží a služeb,
- **majetek**, tj. majetek ve vlastnictví či držbě subjektů.

Následující podkapitola pojednává o způsobech třídění daní, vymezení jednotlivých daní, dopadech na jednotlivé subjekty a především o základech daně, na základě nichž je vyčíslena daňová povinnost (Vančurová & Láchová, 2016).

3.1. Vymezení jednotlivých daní

Rozlišení daní není zdaleka jednoduché, neboť daně lze klasifikovat podle nejrůznějších hledisek. Základní rozlišení daní je podle vazby na příjem (důchod) poplatníka a to na daně přímé a nepřímé. Další třídění rozlišuje daně podle objektu, k němuž se vztahují. Toto členění je uvedeno na předchozí stránce: objektem jsou příjmy, spotřeba a majetek. Dále se můžeme setkat s členěním podle vztahu k platební schopnosti poplatníka – daně osobní a „in rem“ neboli „na věc“ nebo v neposlední řadě třídění podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu na daně

stanovené bez vztahu ke zdaňovanému základu, daně specifické a daně „ad valorem“ neboli „k hodnotě“ (Kubátová, 2015).

Je důležité si vymezit, co lze považovat za daň. Z právního hlediska je daň povinná platba do veřejného rozpočtu, která má v názvu slovo „daň“. Ovšem z ekonomického hlediska není slovo „daň“ v názvu důležité. Daně se mohou jmenovat různě, ale musí splňovat následující vlastnosti:

- jsou povinné,
- jsou zákonem uloženou platbou,
- plynou do veřejného rozpočtu,
- jsou nenávratné,
- jsou neekvivalentní a
- zpravidla jsou neúčelové.

V návaznosti na vymezení toho, co je daň, je nezbytné uvést sporné případy. Jedná se o pojistné na sociální zabezpečení, které zahrnuje důchodové pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a nemocenské pojištění; a pojistné na zdravotní pojištění. Tyto platby jsou řazeny mezi daně, ačkoliv nesplňují všechny charakteristiky daní, např. povinnost a neúčelovost. Jejich vlastnosti je však velmi přibližují daním (Kubátová, 2015).

Struktura daňového systému České republiky vypadá následovně:

Obrázek 2: Struktura daňového systému České republiky

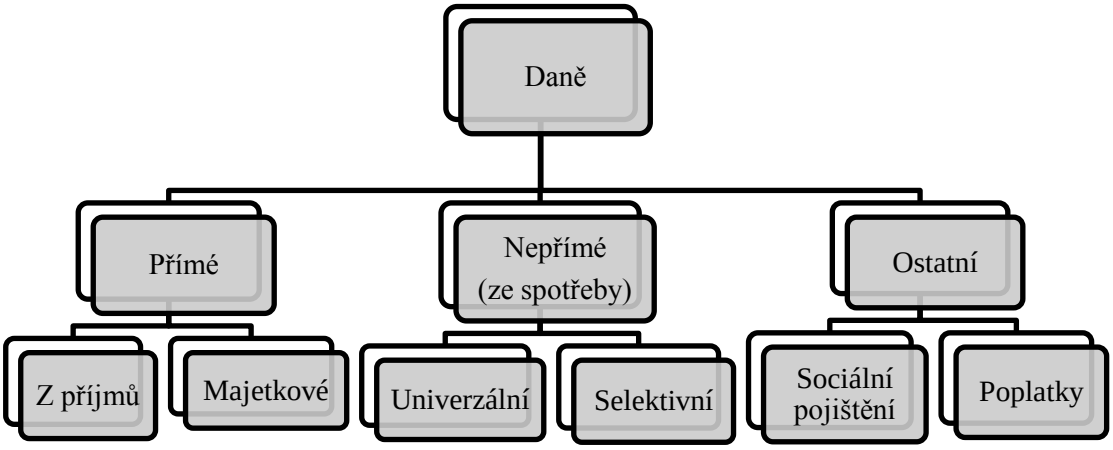

Zdroj: vlastní zpracování

Daně přímé zahrnují daně z příjmů a dané majetkové. Mezi daně z příjmů se řadí daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Daně majetkové zahrnují daň z nemovitých věcí, daň z pozemků, daň ze staveb a daň z nabytí nemovitých věci. Struktura majetkových daní se v roce 2014 změnila – dědictví a dar se v současnosti zdaňují daní z příjmů.

Daně nepřímé (ze spotřeby) se člení na daně univerzální a daně selektivní. Jako univerzální daň působí daň z přidané hodnoty a je všeobecnou daní ze spotřeby. Naproti tomu se daně selektivní vztahují pouze na některé komodity zboží. Patří sem daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproduktů a daň z tabákových výrobků. V roce 2008 se do selektivních daní začlenily také daně z energií, a to daň ze zemního plynu, daň z pevných paliv a daň z elektřiny.

Mezi ostatní daně patří pojistné na sociální zabezpečení, pojistné na veřejné zdravotní pojištění a místní poplatky (Vančurová & Láchová, 2016).

Jak již bylo výše uvedeno, daně jsou hlavním příjmem státního rozpočtu. Ve struktuře příjmů má nejvyšší podíl pojistné na sociální zabezpečení, další v řadě jsou pak nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery. Následující graf uvádí strukturu celkových příjmů státního rozpočtu za období 1. – 3. čtvrtletí 2016.

Obrázek 3: Struktura celkových příjmů státního rozpočtu za 1. – 3. čtvrtletí 2016

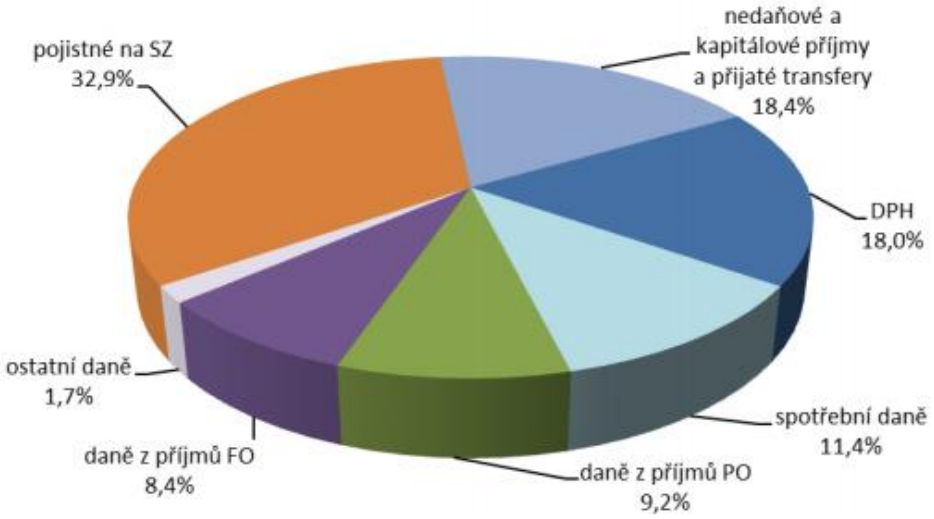

Zdroj: Ministerstvo financí ČR

Volba právní formy podnikání rozhodne o tom, zda na subjekt dopadne daň z příjmů fyzických osob nebo daň z příjmů právnických osob. Ostatní daně nejsou závislé na výběru formy podnikání, ale všechny na ně mohou dopadat. Následující část práce rozebírá podrobněji tedy daně z příjmů.

3.1.1 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je důchodovou daní, která je poměrně mladou daní v moderních daňových systémech. Je daní univerzální a podléhají jí všechny právnické osoby vyjma České národní banky.

Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů vymezuje, kdo je poplatníkem této daně. Je to právnická osoba, která je rezidentem či nerezidentem České republiky. Daňovým rezidentem je poplatník, který má sídlo nebo místo svého vedení v České republice a zdaňuje zde své celosvětové příjmy. Naproti tomu daňovým nerezidentem je poplatník, který zde nemá sídlo nebo to o něm stanoví mezinárodní smlouvy. Jeho daňová povinnost se vztahuje pouze na příjmy získané ze zdrojů na území České republiky. Výše zmíněná mezinárodní smlouva zamezuje dvojímu zdanění v případě, že poplatník dosahuje příjmů ve více státech. Text je dále zaměřen na příjmy daňových rezidentů České republiky.

Považuji také za nezbytné, vymezit si pojem veřejně prospěšný poplatník. Podnikatelské subjekty neboli subjekty založeny za účelem podnikání, zahrnují zejména obchodní korporace. Tyto subjekty podléhají daní z příjmu právnických osob veškerými příjmy z činnosti. Veřejně prospěšný poplatník je právnická osoba, jejíchž hlavní činností není podnikání. Tento poplatník tak podléhá dani z příjmu právnických osob v omezeném rozsahu. Zdaňovány jsou zejména příjmy z vedlejších činností a pravidla pro úpravu základu daně jsou odlišná.

Předmětem daně z příjmů právnických osob jsou veškeré příjmy (resp. výnosy) z činnosti a z nakládání s majetkem. Základem daně je pak rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (resp. náklady), a to v daném zdaňovacím období. Je nezbytné respektovat věcnou a časovou souvislost. Základem daně je tedy výsledek hospodaření před zdaněním, který podléhá podstatným úpravám. Následující tabulka zobrazuje úpravu výsledku hospodaření na základ daně.

Tabulka 1: Úprava výsledku hospodaření před zdaněním na základ daně

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ PŘED ZDANĚNÍM
- osvobozené příjmy
- příjmy nezahrnované do základu daně (včetně samostatných základů daně)
+ - očištění o rezervy a opravné položky, které nejsou uznány jako daňové
+ účetní náklady, které nejsou uznanými daňovými náklady
+ - vyloučení zaúčtovaných položek, které se v základu daně uznávají, pokud jsou zaplaceny
= ZÁKLAD DANĚ

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Vančurová & Láchová, 2016

Dle zákona o dani z příjmů patří mezi osvobozené příjmy např. příjem z nabytí dědictví nebo příjem z nabytí vlastnického práva k pozemku. Příjmem, který se nezahrnuje do základu daně, mohou být již zdaněné částky podle zákona o dani z příjmu nebo příjmy tvořící samostatné základy. Od základu daně se odečítá také daňová ztráta, která vznikla a byla vyměřena v posledních 5 zdaňovacích obdobích.

V úpravě výsledku hospodaření při stanovení základu daně musí být zohledněny náklady, které jsou daňově uznané. Takové náklady musí nezbytně souviset se zdanitelnými příjmy. V základu daně tedy nelze uplatnit náklady, které souvisí s příjmy vyňatými a osvobozenými nebo jinak nesouvisejícími se zdaňovanými příjmy. Veškeré náklady také musí splňovat pravidlo, že jejich vynaložení bylo nutné pro dosažení, zajištění nebo udržení zdanitelných příjmů. Tomuto vymezení neodpovídají např. bezúplatná plnění nebo výdaje na reprezentaci. Mezi daňově uznané patří také účetní náklady, a to jen v limitované výši a někdy jsou k nim vázány další podmínky. U některých druhů nákladů je zákonem přímo zakázáno jejich zahrnutí do základu daně z příjmů. Typickým příkladem jsou náklady na reprezentaci.

Z toho všeho vyplývá, že není jednoduché určit, které náklady poplatník zahrne do úprav, které předcházejí stanovení základu daně. Navíc tyto veškeré náklady musí být poplatník schopen dostatečně prokázat, a to pomocí účetních dokladů, smluv, výpisů z bankovních účtů apod.

Základ daně, který se stanoví podle výše zmíněných pravidel, se dále snižuje o odpočty. Následující text se bude věnovat odpočtům, které využívají běžné podnikatelské subjekty v České republice. Tyto odpočty, používané právnickými osobami, nazýváme odčitatelné položky. Tyto položky mají zákonem stanovený pevný řád a nelze ho měnit při úpravě základu daně, neboť bychom nesprávně vypočetli výši daně.

Základ daně zjištěný z výsledku hospodaření musí být kladný. Pokud je záporný, znamená to, že uznané daňové náklady převýšily zdanitelné příjmy v daném zdaňovacím období a jedná se o daňovou ztrátu. Tuto ztrátu lze uplatnit v 5 následujících zdaňovacích období jako nestandardní odpočet, pokud byla řádně vyměřena. Následující tabulka zobrazuje úpravu základu daně až po daň po slevě (Křemen, 2014; Kubátová, 2015; Vančurová & Láchová, 2016).

Tabulka 2: Úprava základu daně z příjmu právnických osob a výpočet daně

ZÁKLAD DANĚ
- ODPOČTY (ODČITATELNÉ POLOŽKY)
- daňová ztráta
- odpočet výdajů na projekty výzkumu a vývoje
- odpočet na podporu odborného vzdělávání
= mezisoučet
- bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely (maximálně 10 % z mezisoučtu)
= ZÁKLAD DANĚ PO SNÍŽENÍ O ODPOČTY (zaokrouhlená na celé tisícikoruny dolů)
* sazba daně
= DAŇ
- SLEVY NA DANI
- slevy na zaměstnance se zdravotním postižením
= DAŇ PO SLEVĚ

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Vančurová & Láchová, 2016

Zákon o daních z příjmů přesně vymezuje, co lze zahrnout do odpočtu výdajů na projekty výzkumu a vývoje. Na tyto projekty nesmí být poskytnuta podpora z veřejných zdrojů. Odpočet na podporu odborného vzdělávání se skládá jednak z odpočtu na pořízení majetku určeného k odbornému vzdělávání a jednak z odpočtu výdajů vynaložených na žáka nebo studenta v rámci odborného vzdělávání. Bezúplatným plněním se rozumí plnění v rámci veřejně prospěšných účelů. Jedná se zejména o financování neziskového sektoru, následků živelných pohrom, humanitární podporu nebo ochranu životního prostředí.

Z takto upraveného a zaokrouhleného základu daně se vypočte prostřednictvím sazby daně z příjmů právnických osob výše daně. Sazby daně je lineární a pro aktuální zdaňovací období činí 19 %. Vypočtenou daň je možné ještě ponížit o slevy na dani.

V případě právnické osoby lze využít slevu v rámci investičních pobídek či slevu na zaměstnance se zdravotním postižením. Daň z příjmů právnických osob se neobejde bez povinnosti platit zálohy. Zálohy se hradí na základě výše poslední známé daňové povinnosti, tj. výše daně vypočtená poplatníkem za minulé zdaňovací období. Výše a splatnost zálohy:

- neplatí se, pokud je výše poslední známé daňové povinnosti nižší než 30 000 Kč;
- 40 % placeno 6. a 12. měsíc zdaňovacího období, pokud se výše poslední známé daňové povinnosti pohybuje v rozmezí 30 000 – 150 000 Kč;
- 25 % placeno 3., 6., 9., a 12. měsíc zdaňovacího období, pokud je výše poslední známé daňové povinnosti vyšší než 150 000 Kč.

(Müllerová & Šindelář, 2016).

Tato kapitola tedy uvádí koncepci základu daně z příjmů právnických osob ve vztahu k účetnímu výsledku hospodaření. Tato koncepce se na úrovni jednotlivých států liší. Základ daně může do jisté míry kopírovat účetní výsledek hospodaření, nebo se stanoví bez ohledu na finanční výkaznictví. Česká republika volí střední cestu v rámci propojení daňového systému a finančního výkaznictví. Otázkou je, zda je toto propojení správné. Nerudová uvádí argumenty pro i proti tomuto propojení. Ačkoliv mají daňový systém a finanční výkaznictví odlišné cíle, dle mého názoru je propojení správné. Pokud by základ daně nekopíroval do jisté míry výsledek hospodaření, společnosti by měly tendenci manipulovat se ziskem pro daňové účely (Nerudová, 2007)

Daň z příjmů právnických osob má vliv i na finanční řízení společností. Podle Černíkové a Malíkové se zdanění promítá do rozhodování o kapitálové struktuře společnosti, do odpisové politiky apod. Daň z příjmů právnických osob se také výrazně promítá do disponibilního důchodu (zisku) společností. Jak již bylo uvedeno, účetní výsledek hospodaření (zisk před zdaněním) se do jisté míry odlišuje od základu daně a to z důvodu několika úprav. Mezi takové úpravy patří i daňově neuznané náklady. Prostřednictvím informací z daňových přiznání společností docházelo v letech 2005 – 2011 k nárůstu těchto nákladů a tudíž i k nárůstu základu daně. To způsobilo, že až polovina zisku před zdaněním je zdaněna a zbytek zůstává společnosti jako disponibilní zdroj. Z toho vyplývá, že daňová legislativa České republiky značně zasahuje do podnikání právnických osob (Černíková, Malíková;2014).

3.1.2 Daň z příjmů fyzických osob

Tato daň spadá mezi přímé daně a její konstrukce je poměrně složitá. Jsou na ni kladeny vysoké požadavky, neboť by měla zohlednit sociální postavení poplatníka a následně vytvořit kanál pro redistribuci vyprodukovaného důchodu od osob s vyššími příjmy k osobám s příjmy nižšími. To vše je realizováno také prostřednictvím osvobození od daně, odpočtů od základu daně, slevy na dani apod.

Daň z příjmů fyzických osob je upravena zákonem č. 586/1992 Sb. Poplatníky této daně jsou všechny fyzické osoby, a to daňoví rezidenti či nerezidenti. [1] Text je následně zaměřen na daňové rezidenty a jejich příjmy ze zdrojů na území České republiky. Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou veškeré příjmy fyzických osob mimo příjmy, které jejím předmětem nejsou. Zákon taxativně vymezuje, co není předmětem daně z příjmů fyzických osob. Zdaňují se příjmy peněžní, ale i nepeněžní. Řada příjmů, jež jsou předmětem daně, jsou od daně osvobozeny jako např. bezúplatné příjmy nebo sociální transfery. Příjmy, které jsou předmětem daně a nejsou osvobozeny, se nazývají zdaňované příjmy.

Zdaňovacím obdobím daně z příjmů fyzických osob je vždy kalendářní rok a její sazba je 15 %. Celkový základ daně tvoří 5 dílčích základů daně:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy ze samostatné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu a
- ostatní příjmy.

Tato komplikace při výpočtu má svůj důvod: každý příjem má odlišnou využitelnost. Při zdanění je nezbytné zohlednit pouze disponibilní důchod poplatníka, resp. ten, který mu zůstane a je poplatníkem spotřebováván či spořen. Každý dílčí základ daně má svá pravidla, podle nichž se dále upravuje. První dva dílčí základy jsou nejdůležitější součástí důchodu a jsou většinou výsledkem soustavné činnosti. Následující schéma zachycuje tvorbu jednotlivých dílčích základů daně (Křemen, 2014; Kubátová, 2015; Vančurová & Láchová, 2016).

[1] Pojmy daňový rezident a nerezident jsou vysvětleny v podkapitole 3.1.1.

Tabulka 3: Tvorba dílčích základů daně

Příjmy ze závislé činnosti
+ pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
= dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti

Příjmy ze samostatné činnosti
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů ze samostatné činnosti (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)

Příjmy z nájmu
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů z nájmu (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)

Příjmy z kapitálového majetku
= dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku

Ostatní příjmy
- výdaje na dosažení příjmu (podle druhů příjmů do výše daného druhu příjmů)
= dílčí základ daně ostatní příjmy

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Vančurová & Láchová, 2016

Z hlediska daňového výnosu je nejdůležitějších dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti. V případě tohoto příjmu nelze uplatnit žádné výdaje. Naopak se zvyšuje o sociální a zdravotní pojistné, které hradí zaměstnavatel za zaměstnance.

U dílčích základů daně z příjmů ze samostatné činnosti a z nájmu lze uplatnit výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle obdobných pravidel jako u daně z příjmů právnických osob. U těchto dílčích základů může vzniknout i záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji, legislativa to povoluje. U dílčího základu daně z příjmů z kapitálového majetku není povoleno uplatnění výdajů. U posledního dílčího základu daně – ostatní příjmy je sice uplatnění výdajů povolené, nicméně je velmi omezené.

Při tvorbě základu daně z příjmů fyzických osob musí platit, že základ daně z příjmů fyzických osob nemůže být nižší než dílčí základ daně ze závislé činnosti. Pokud poplatník dosáhne u dílčích základů daně ze samostatné činnosti a z nájmu (kde je povolen záporný rozdíl) záporné hodnoty, je tato hodnota klasifikována jako daňová ztráta, kterou lze využít jako nestandardní odpočet v následujících 5 zdaňovacích obdobích.

Následující text vymezuje jednotlivé druhy příjmů.

Příjmy ze závislé činnosti jsou tzv. plnění ve formě příjmu ze současného či minulého pracovněprávního, služebního či členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník musí při výkonu práce pro plátce příjmu dbát jeho příkazů. [2] Mezi příjmy ze závislé činnosti patří i funkční požitky, resp. odměny za výkon funkce, ale také nepeněžní příjmy. Zákon o daních z příjmů taxativně vymezuje příjmy vyňaté z předmětu daně a příjmy osvobozené. Základem daně je pak daný příjem navýšený o pojistné na sociální zabezpečení 25 % a pojistné na veřejné zdravotní pojištění 9 % - tedy tzv. superhrubá mzda. Základ daně nelze snižovat o případné související výdaje.

Příjmy ze samostatné činnosti plynou z činnosti poplatníka, a jsou jimi příjmy z podnikání nebo z jiné samostatné činnosti. Příjmy z podnikání se rozumí příjmy z činností, které podnikatel provádí vlastním jménem a na vlastní účet mimo spolupracující osoby apod. K dosahování příjmů z jiné samostatné činnosti není

[2] viz Vančurová & Láchová, 2016

potřebné mít zvláštní oprávnění. Příjmy ze samostatné činnosti se snižují o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení. Poplatník daně z příjmů má 2 možnosti volby způsobu uplatnění výdajů: v prokázané výši nebo paušální výdaje. Jestliže nechce fyzická osoba nést náklady a riziko spojené s prokazováním výdajů, uplatní výdaje paušálem (procentem u příjmů). Základem daně je pak rozdíl příjmů a výdajů. V případě fyzické osoby existuje i možnost stanovení paušální daně. Předchází tomu ovšem splnění celé řady podmínek. Po stanovení základu daně je fyzická osoba povinna vypočíst a odvést pojistné na sociální a veřejné zdravotní pojištění (vyjma účasti na nemocenském pojištění). Vyměřovacím základem pro pojistné je 50 % dílčího základu daně ze samostatné činnosti.

Příjmy z kapitálového majetku se rozumí příjmy z držby finančního majetku. U těchto příjmů nelze uplatnit žádné související výdaje.

Ostatní příjmy jsou takové příjmy, které nebyly obsaženy v předchozích dílčích základech daně. Typickým příkladem ostatních příjmů jsou příjmy příležitostné např. z nájmu hmotných movitých věcí. Tyto příjmy lze snížit o prokázané související výdaje, ale není zde možnost využití paušálních výdajů mimo příležitostných příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství. Pokud veškeré příležitostné příjmy nepřesáhnout v souhrnu za zdaňovací období částku 30 000 Kč, jsou osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob (Vančurová & Láchová, 2016).

Tabulka 4: Výpočet daně z příjmů fyzických osob

Základ daně (souhrn dílčích základů daně)
- nestandardní odpočty
= základ daně po snížení (zaokrouhlený na stovky korun dolů)
*** sazba daně**
= částka daně před slevami
+ solidární zvýšení daně
- slevy
= daň po slevách (daňový bonus)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Vančurová & Láchová, 2016

Nestandardní odpočty od základu daně se uplatňují v prokázané výši a patří mezi ně např. bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely či daňová ztráta. Tyto odpočty však mají své limity, a to z důvodu snižování nerovnosti v příjmech. Po uplatnění odpočtů je vypočítána daň - sazba 15 %. Ačkoliv je sazba lineární, od roku 2013 je zavedeno tzv. solidární zvýšení daně. Toto zvýšení se použije na část základu daně, která přesáhne částku rovnou 48násobku průměrné mzdy. Vypočtenou daň lze snížit odpočtem slev. Takových slev existuje několik, přičemž ta nejdůležitější je sleva na poplatníka, na kterou má nárok každý poplatník. Zvláštní sleva je potom sleva na děti, tzv. daňové zvýhodnění. Jako taková může snížit vypočtenou daň na nulu. Poplatníkovi může vniknout nárok na tzv. daňový bonus, pokud částka slevy převyšuje částku vypočtené daně. Toto u ostatních slev není možné. Zálohy na daň z příjmů si poplatník vypočte sám. Metodika je stejná jako u daně z příjmů právnických osob (Vančurová & Láchová, 2016).

4 Daňové zatížení ve vazbě na jednotlivé právní formy podnikání

Tato kapitola souhrnně uvádí, jaké důchodové dani podléhají jednotlivé právní formy podnikání. Dále je zde charakterizována daňová evidence, účetnictví a jejich rozdíly, jelikož na daňovou povinnost podnikající fyzické osoby má vliv, zda vede účetnictví nebo pouze daňovou evidenci. Poslední podkapitola je věnována možnostem daňové optimalizace, na které bude soustředěna pozornost v praktické části.

4.1 Zdanění ve vazbě na jednotlivé formy podnikání

Jak již bylo v předchozí kapitole uvedeno, volba právní formy podnikání rozhodne o tom, zda na subjekt dopadne daň z příjmů fyzických osob nebo daň z příjmů právnických osob. U jednotlivých forem podnikání to vypadá následovně:

Podnikající fyzická osoba plně podléhá dani z příjmů fyzických osob.

Akciová společnost plně podléhá dani z příjmů právnických osob.

Společnost s ručením omezeným plně podléhá dani z příjmů právnických osob.

Veřejná obchodní společnost nepodléhá dani z příjmů právnických osob. Zisk se dělí mezi společníky a následně je zdaněn jako příjem z podnikání daní z příjmů fyzických osob.

Družstvo plně podléhá dani z příjmů právnických osob.

4. 2 Daňová evidence vs. účetnictví

Poplatník daně z příjmů vede buď daňovou evidenci, nebo účetnictví. Podnikání musí evidovat tak, jak mu ukládá zákon. Základ daně se zjišťuje:

- jako rozdíl mezi příjmy a výdaji (daňová evidence) nebo
- z výsledku hospodaření, kterým je zisk nebo ztráta (účetnictví). [3]

[3] Metodika výpočtu základu daně v obou případech je uvedena v kapitole 3.

Daňová evidence

Daňovou evidenci upravuje § 7b Zákona o daních z příjmů. Jejím hlavním cílem je stanovení základu daně z příjmů, avšak podoba daňové evidence není upravena žádným zákonem. Zpravidla se jedná o soubor záznamů poplatníka o příjmech a výdajích v rámci podnikatelské činnosti, dále o evidenci hmotného majetku, pohledávek, dluhů apod. Pro daňové účely musí být v základu daně obsaženy pouze takové příjmy a výdaje, které jsou daňového charakteru a které slouží na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Daňovou evidenci vedou podnikající fyzické osoby, které nevedou účetnictví.

Účetnictví

Vedení účetnictví upravuje Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. Pro daňové účely se zjištěný výsledek hospodaření transformuje na základ daně. Výsledek hospodaření je rozdílem příjmů a výdajů (resp. výnosů a nákladů). Musí platit, že veškeré náklady a výnosy musí být daňového charakteru. Nelze do základu daně zahrnout takové výnosy a náklady, které pouze působí na majetek podniku a neslouží k dosažení, zajištění a udržení příjmů (výnosů). Vedení účetnictví je administrativně náročnější než daňová evidence. Jeho úkolem je podat věrný a poctivý obraz o hospodaření a finanční situaci podniku.

Účetnictví vedou osoby právnické, ale mohou ho vést i osoby fyzické. Fyzická osoba vede účetnictví v případě, že:

- je zapsána jako podnikatel v obchodním rejstříku,
- její obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč,
- na základě svého rozhodnutí se rozhodla vést účetnictví,
- zvláštní právní předpis jí to ukládá,
- apod.

Pro účely této práce postačí uvedené situace.

Odlišnost vedení daňové evidence a účetnictví spočívá v tom, že ačkoliv podnikatel provede během zdaňovacího období totožné obchodní transakce, výše základu daně bude různá. Příčinou mohou být např. různé způsoby účtování. Zatímco v daňové evidenci je důležitý okamžik úhrady, v účetnictví musí být dodržen akruální princip. To znamená, že v účetnictví nemusí být zaúčtován výnos a příjem ve stejném zdaňovacím období. Z toho vyplývá, že pro daňové účely je pro podnikatele výhodnější vést daňovou evidenci, jelikož např. v případě nákupu zboží ke konci roku může snížit svoji daňovou povinnost (Zákon č. 563/1991 Sb.; Zákon č. 586/1992 Sb.).

4. 3 Možnosti optimalizace zdanění

Každý daňový subjekt, který se chová racionálně, se snaží zaplatit co nejméně na daních. Takové chování předpokládá každý stát (resp. zákonodárci) a snaží se nasměrovat aktivitu daňového subjektu žádoucím směrem. Zhodnocení možností daňové optimalizace je cílem této práce. Jednak může subjekt snížit své daňové zatížení výběrem optimální formy podnikání, a jednak může dále využít několika možností snížení daňové povinnosti. To by však mělo být v souladu s legislativou státu a subjekt by se neměl dopouštět trestně právního jednání při snaze o optimalizaci daňového zatížení.

Základní legální možností je využívání daňových úspor. Daňová úspora vzniká tak, že daňový subjekt využije možností snížení základu daně a také samotné daně. Daňové zákony uvádí veškeré alternativní postupy snížení a dále také další povolené způsoby úpravy základu daně při splnění zákonem stanovených podmínek. Daňový subjekt může také uplatnit odpočty od základu daně a slevy na dani. Daňové úspory lze dosáhnout i přizpůsobením chování subjektu. Prostor pro daňové úspory může vzniknout i prostřednictvím snížení administrativních nákladů výběru daně. Typickým příkladem může být u fyzické osoby uplatňování výdajů procentem z příjmů. Uplatňování skutečně prokazatelných výdajů přináší výdaje na vedení evidence pro daňové účely a navíc to sebou nese možnosti nesprávného výpočtu výše daně a následně tak případné sankce.

Další možností minimalizace daně je vyhnutí se dani. Toto je pouze dočasná možnost. Spočívá ve vyhledávání „skulin“ ve stylizaci daňových zákonů. Pokud je tato možnost hojně využívána řadou daňových subjektů, povede to většinou ke změně

daňových zákonů. Ačkoliv toto jednání není v rozporu se zákonem, může být považováno za asociální nebo společensky nepřípustné. Možnou nevýhodou by mohly být výdaje spojené s poradenstvím, jak využít daných skulin v daňových zákonech. Je však nezbytné si uvědomit, že pokud se někdo vyhýbá dani, nepřímo tím zvyšuje daňové zatížení ostatních subjektů.

Poslední uvedenou možností je daňový únik, který je však protiprávním jednáním daňového subjektu. Takový únik může nabývat nejrůznějších forem a tato práce se jím nadále nezabývá (Vančurová & Láchová, 2016).

5 Cíl a metodika práce

5.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení možností daňové optimalizace ve vazbě na jednotlivé právní formy podnikání. Tyto možnosti byly analyzovány a popsány v teoretické části práce a budou využity v části praktické. Cílem praktické části je zhodnocení optimální volby právní formy podnikání ve vazbě na daňové zatížení a následně na výši disponibilních prostředků vytvořených podnikáním.

Na základě získaných poznatků a zkušeností vyvozuji následující výzkumné otázky, jejichž zodpovězení je cílem praktické části práce, a to prostřednictvím modelových situací:

- Je možné ovlivnit vhodnou volbou právní formy podnikání výši daňového zatížení?
- Je daňové zatížení podnikatelů fyzických osob díky nižší sazbě daně nižší než daňové zatížení osob právnických?

5.2 Metodika práce

Výpočet daňové povinnosti a následných disponibilních prostředků bude proveden na následujících modelových příkladech: model právnické osoby, model fyzické osoby uplatňující skutečné výdaje a model fyzické osoby uplatňující paušální výdaje. Případ právnické osoby bude zastupovat společnost s ručením omezeným. Důvodem je skutečnost, že:

- zdanění příjmů společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře v komanditní společnosti je téměř totožné se zdaněním příjmů podnikatele jako fyzické osoby a
- zdanění příjmů komanditisty v komanditní společnosti a příjmů akcionáře v akciové společnosti je téměř totožné se zdaněním příjmů společníka ve společnosti s ručením omezeným.

Model fyzické osoby uplatňující paušální výdaje byl zařazen z důvodu, že paušální výdaje jsou významným nástrojem pro daňovou optimalizaci a jejich dopadem je nižší daňová povinnost na rozdíl od použití výdajů skutečných, ale pouze do určité výše příjmů z podnikání. Tento fakt bude dále vysvětlen v praktické části.

Výpočty v modelových příkladech budou vycházet z následujících předpokladů:

- odhlížíme od nákladů na založení a provozování podnikání,
- společnost tvoří jediný společník, který je zároveň jednatelem společnosti,
- funkce jednatele je prováděna bezúplatně na základě smlouvy o výkonu funkce,
- podnikatel i společnost dosáhli stejných příjmů a výdajů (resp. výnosů a nákladů),
- výše poskytnutého bezúplatného plnění je konstantní, nezávislá na výši příjmů,
- podnikatel i společnost uplatňují jediný odpočet v dané výši,
- slevu na dani uplatňuje pouze podnikatel (sleva na poplatníka),
- disponibilní zisk společnosti náleží v plné výši společníkovi (podíl na zisku),
- výše disponibilních prostředků bude zjištěna rozdílem základu daně a daňové povinnosti,
- společník si neplatí pojistné na sociální zabezpečení,
- do výpočtů bude zařazeno pouze povinné pojistné na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění.

Pro zpracování budou použity následující metody:

- analýza právních předpisů,
- propočty,
- dedukce.

Analýza právních předpisů byla provedena v teoretické části práce. Propočty daňové povinnosti a disponibilních prostředků vychází z analýzy právních předpisů a jsou konstruovány do tabulek. Získané poznatky z teoretické části budou aplikovány na modelových příkladech a jejich důsledky budou zhodnoceny v praktické části práce.

6 Praktická část

V teoretické části byla provedena analýza daňového zatížení jednotlivých právních forem podnikání, ze které vyplynulo, že způsob zdanění jednotlivých podnikatelských subjektů je diametrálně odlišný. Pokud bychom srovnávali daňové zatížení mezi jednotlivými právními formami podnikání, nepřineslo by to objektivní výsledky. Premisou srovnání daňového zatížení tedy bude porovnat možnosti jednotlivce rozhodujícího se mezi formami podnikání. Z tohoto důvodu bude v praktické části provedeno srovnání podnikatele jako fyzické osoby a podnikatele jako jediného zakladatele obchodní společnosti, tedy společnosti s ručením omezeným. V modelových příkladech bude mít podnikatel jako fyzická osoba dvě alternativy: v prvním případě bude uplatňovat skutečné výdaje a v druhém případě paušální výdaje, a to z důvodu, že tento fakt může podstatně ovlivnit výši daňové povinnosti.

Pro určení daňového zatížení jsou nastaveny výchozí hodnoty, ze kterých se bude vycházet při zjištění základu daně. Pro dosažení vyšší objektivity budou v modelových příkladech použity 3 různé varianty základu daně. Cílem tohoto opatření je zachytit vývoj výše daňové povinnosti a disponibilních prostředků při zvyšování základu daně, což bude zásadní pro posouzení výběru vhodné právní formy podnikání. Jednotlivé základy daně budou vycházet z těchto hodnot:

Tabulka 5: Hodnoty pro výpočet jednotlivých základů daně

	Varianta 1	**Varianta 2**	**Varianta 3**
Výnosy, resp. příjmy	1 000 000 Kč	2 000 000 Kč	3 000 000 Kč
Náklady, resp. výdaje	500 000 Kč nebo paušálně	1 000 000 Kč nebo paušálně	1 500 000 Kč nebo paušálně

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnota bezúplatného plnění je konstantní ve všech variantách, nezávislá na výši příjmů. Tento předpoklad je takto zvolen na základě osobních poznatků z reálné praxe. Ve většině případů podnikatelé každoročně přispívají darem stejnou peněžní částkou.

Při výpočtu disponibilních prostředků u obou forem nelze opomenout veškeré zákonem stanovené povinné platby, jimiž jsou přirozeně daň z příjmů, dále pojistné na sociální zabezpečení u osoby samostatně výdělečně činné (tedy podnikatele fyzické osoby) a na pojistné na veřejné zdravotní pojištění u obou forem podnikání. Jejich sazby a vyměřovací základy uvádí následující tabulka:

Tabulka 6: Sazby a vyměřovací základy pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění

Pojistné na sociální zabezpečení		
	Osoba samostatně výdělečně činná	**Společník ve společnosti s ručením omezeným**
Sazba	29,2 %	není povinné
Vyměřovací základ	50 % ze základu daně	-
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění		
	Osoba samostatně výdělečně činná	**Společník ve společnosti s ručením omezeným**
Sazba	13,5 %	13,5 %
Vyměřovací základ	50 % ze základu daně	minimální mzda

Zdroj: vlastní zpracování

V případě podnikatele fyzické osoby a jeho daňové povinnosti je nezbytné uvažovat i solidární zvýšení daně, tj. další zákonem povinná platba, která sníží disponibilní prostředky podnikatele. Podle § 16a zákona o dani z příjmu se daň zvýší o:

- **7 %** z kladného rozdílu mezi součtem příjmů ze samostatně výdělečné činnosti a 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení.

Roční hodnota 48násobku průměrné mzdy pro rok 2016 činí **1 296 288 Kč.**

6.1 Modelový příklad právnické osoby – společnost s ručením omezeným

Tento příklad se zabývá zjištěním daňové povinnosti a disponibilních prostředků u společníka, jako jediného zakladatele společnosti s ručením omezeným. Společnost Jistota s. r. o. sídlí v České republice a zabývá se výrobou a renovací dřevěného nábytku. Předmětem podnikání je výroba a zprostředkování obchodu. Tato společnost:

- vznikla zápisem do obchodního rejstříku dne 1.3. 2007,
- má 1 společníka s plně splaceným vkladem, tj. 100% obchodním podílem,
- společník je jednatelem a zároveň vykonává veškerou práci,
- zdaňovací období je kalendářní rok,
- společnost nemá podíl v jiných společnostech na jejich základním jmění.

VARIANTA 1

Společnost v roce 2016 vykázala výnosy ve výši 1 000 000 Kč a náklady ve výši 500 000 Kč. Na základě splnění zákonem stanovených podmínek uvedených v § 20 odst. 8 využije společnost poskytnutý dar na veřejně prospěšné účely ve výši 50 000 Kč jako nestandardní odpočet ke snížení daňového základu. Tento odpočet byl zvolen jako „zástupce“ možných odpočtů z důvodu, že je běžně používaný u obou forem podnikání.

Tabulka 7: Výpočet daně z příjmů společnosti Jistota s. r. o. za rok 2016

Položka	Propočty	Částka v Kč
Vykázané výnosy	= 1 000 000	1 000 000
Vykázané náklady	= 500 000	500 000
Základ daně (výsledek hospodaření)	= 1 000 000 – 500 000	500 000
Nestandardní odpočet (bezúplatné plnění na veřejně prospěšné účely)	= 50 000	50 000
Snížený základ daně upravený o nestandardní odpočet	= 500 000 – 50 000	450 000
Daň z příjmů 19 %	= 19 % ze 450 000	85 500
Slevy na dani	= 0	0
Daň po uplatnění slev (daňová povinnost)	= 85 500 - 0	85 500

Zdroj: vlastní zpracování

Na zisk společnosti s ručením omezeným dopadá podle § 21 odst. 1 zákona o dani z příjmů daň ve výši 19 % z upraveného základu daně, v tomto případě sníženého o hodnotu bezúplatného plnění. Podmínky pro uplatnění odpočtu jsou následující:

- hodnota každého poskytnutého daru, resp. bezúplatného plnění (samostatně) musí činit alespoň **2 000 Kč**,
- v úhrnu lze odečíst nejvýše **10 %** ze základu daně sníženého podle § 34 zákona o dani z příjmů.

Tyto podmínky pro odpočet byly splněny. Společnost neuplatňuje žádné slevy na dani a výsledná daňová povinnost činí **85 500 Kč**.

Následující tabulka ukazuje, jaké hodnoty dosáhnou disponibilní prostředky společníka. Jako jediný společník má 100 % podíl na zisku společnosti. Disponibilní zisk společnosti byl zjištěn jako rozdíl výsledku hospodaření a daňové povinnosti, tj. 414 500 Kč.

Tabulka 8: Výpočet disponibilních prostředků společníka

Položka	Propočty	Částka v Kč
Disponibilní zisk společnosti	= 500 000 – 85 500	414 500
Srážková daň 15 %	= 15 % ze 414 500	62 175
Pojistné na zdravotní pojištění	= 13,5 % z (9 900 * 12)	16 038
Disponibilní prostředky společníka	= 414 500 – 62 175 – 16 038	336 287

Zdroj: vlastní zpracování

V České republice dochází při výplatě a zdanění podílů na zisku k dvojímu zdanění - na straně společnosti zdanění zisku 19 % a při výplatě společníkovi dalšími 15 % z již zdaněného zisku. Podíl na zisku je zdaňován zvláštní sazbou daně ve výši 15 % a její hodnota je v tomto případě 62 175 Kč.

Podíly společníků nejsou v režimu pojistného. Společník je podle zákona o pojistném na veřejné zdravotní pojištění povinně účasten pouze zdravotního pojištění; pojistné na sociální zabezpečení zákon neukládá jako povinnost hradit a je zcela na dobrovolnosti

společníka, zda si ho bude platit. Proto je zahrnuto ve výpočtu pouze pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Protože společník nemá jiný příjem, který by založil účast na zdravotním pojištění, musí odvádět pojistné ve výši vypočtené jako 13,5 % z minimálního vyměřovacího základu, kterým je minimální mzda. Ta činí za rok 2016 9 900 Kč.

Disponibilní prostředky společníka po úhradě všech zákonem stanovených odvodů činí **336 287 Kč**.

VARIANTA 2

Tato varianta ukazuje, jak se změní daňová povinnost a disponibilní prostředky společníka, pokud navýšíme základ daně. Společnost nyní vykázala výnosy ve výši 2 000 000 Kč a náklady ve výši 1 000 000 Kč.

Tabulka 9: Výpočet daně z příjmů společnosti Jistota s. r. o. za rok 2016

Položka	Propočty	Částka v Kč
Vykázané výnosy	= 2 000 000	2 000 000
Vykázané náklady	= 1 000 000	1 000 000
Základ daně (výsledek hospodaření)	= 2 000 000 – 1 000 000	1 000 000
Nestandardní odpočet (bezúplatné plnění na veřejně prospěšné účely)	= 50 000	50 000
Snížený základ daně upravený o nestandardní odpočet	= 1 000 000 – 50 000	950 000
Daň z příjmů 19 %	= 19 % z 950 000	180 500
Slevy na dani	= 0	0
Daň po uplatnění slev (daňová povinnost)	= 180 500 - 0	180 500

Zdroj: vlastní zpracování

Základ daně resp. výsledek hospodaření byl v druhé variantě navýšen o 100 %, tj. na 200 % původní hodnoty. Výsledná hodnota daňové povinnosti činí **180 500 Kč**. Ve srovnání s předchozí variantou dosáhla daňová povinnost 211 % hodnoty daňové

povinnosti ve variantě 1. Z toho je patrné, že při zvýšení výsledku hospodaření došlo zároveň ke zvýšení daňové povinnosti, a to více než 1krát.

Tabulka 10: Výpočet disponibilních prostředků společníka

Položka	Propočty	Částka v Kč
Disponibilní zisk společnosti	= 1 000 000 – 180 500	819 500
Srážková daň 15 %	= 15 % z 819 500	122 925
Pojistné na zdravotní pojištění 13,5 %	= 13,5 % z (9 900 * 12)	16 038
Disponibilní prostředky společníka	= 819 500 – 122 925 – 16 038	680 537

Zdroj: vlastní zpracování

Disponibilní prostředky společníka ve druhé variantě činí po úhradě všech zákonem stanovených odvodů **680 537 Kč**. Tato hodnota činí 202% hodnoty disponibilních prostředků z první varianty.

Jaký je tedy prozatím vývoj daňové povinnosti a disponibilních prostředků společníka po 100% zvýšení základu daně, resp. výsledku hospodaření? Je patrné, že vyšší zisk přináší prozatím progresivní zvýšení daně a zvýšení disponibilních prostředků. Přirozeně se na tom podílí i konstantní výše bezúplatného plnění.

VARIANTA 3

Tato varianta ukazuje, jak se změní daňová povinnost a disponibilní prostředky společníka při dalším navýšení základu daně. Společnost nyní vykázala výnosy ve výši 3 000 000 Kč a náklady ve výši 1 500 000 Kč. Základ daně nyní činí trojnásobek původního základu z varianty 1.

Tabulka 11: Výpočet daně z příjmů společnosti Jistota s. r. o. za rok 2016

Položka	Propočty	Částka v Kč
Vykázané výnosy	= 3 000 000	3 000 000
Vykázané náklady	= 1 500 000	1 500 000
Základ daně (výsledek hospodaření)	= 3 000 000 – 1 500 000	1 500 000
Nestandardní odpočet (bezúplatné plnění na veřejně prospěšné účely)	= 50 000	50 000
Snížený základ daně upravený o nestandardní odpočet	= 1 500 000 – 50 000	1 450 000
Daň z příjmů 19 %	= 19 % z 1 450 000	275 500
Slevy na dani	= 0	0
Daň po uplatnění slev (daňová povinnost)	= 275 500 - 0	275 500

Zdroj: vlastní zpracování

Základ daně resp. výsledek hospodaření byl ve třetí variantě navýšen o 200 %, tj. na 300 % původní hodnoty. Výsledná hodnota daňové povinnosti činí **275 500 Kč**. Ve srovnání s variantou 1 dosáhla daňová povinnost 322 % hodnoty daňové povinnosti ve variantě 1. Z toho je zřejmé, že při zvýšení výsledku hospodaření došlo zároveň ke zvýšení daňové povinnosti, a to více než 2krát. Trend zvyšování je ovšem lineární, a to ve výši 111 %.

Tabulka 12: Výpočet disponibilních prostředků společníka

Položka	Propočty	Částka v Kč
Disponibilní zisk společnosti	= 1 500 000 – 275 500	1 224 500
Srážková daň 15 %	= 15 % z 1 224 500	183 675
Pojistné na zdravotní pojištění 13,5 %	= 13,5 % z (9 900 * 12)	16 038
Disponibilní prostředky společníka	= 1 224 500 – 183 675 – 16 038	1 024 787

Zdroj: vlastní zpracování

Disponibilní prostředky společníka ve třetí variantě činí po úhradě všech zákonem stanovených odvodů **1 024 787 Kč**. Tato hodnota činí 305 % hodnoty disponibilních prostředků z první varianty.

Všechny 3 varianty u právnické osoby byly analyzovány. Výsledky shrnuje následující tabulka:

Tabulka 13: Vývoj daňové povinnosti a disponibilních prostředků

Základ daně	500 000 Kč	1 000 000 Kč	1 500 000 Kč
Daňová povinnost	85 500 Kč	180 500 Kč	275 500 Kč
Disponibilní prostředky	336 287 Kč	680 537 Kč	1 024 787 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Při lineárním zvyšování základu daně dochází k lineárnímu zvyšování daňové povinnosti, a to vždy o 111 % předchozí hodnoty. Na druhé straně dochází k nerovnoměrnému zvyšování disponibilních prostředků. Ve variantě 2 dosahovaly disponibilní prostředky 202 % hodnoty ve variantě 1 a ve variantě 3 dosahovaly pouze 151 % hodnoty ve variantě 2. Příčinou je nejen změna základu daně, ale i konstantní výše bezúplatného plnění a pojistného na veřejné zdravotní pojištění.

Následující modelový příklad se zabývá tím, jak to bude vypadat s výší daňové povinnosti a disponibilních prostředků u fyzické osoby.

6.2 Modelový příklad fyzické osoby – uplatnění skutečných výdajů

Nyní je namodelována situace, kdy podniká fyzická osoba, tj. osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ). Podnikající fyzická osoba Miroslav Nový se zabývá výrobou a renovací dřevěného nábytku. Předmětem podnikání je výroba a zprostředkování obchodu. Podnikatel:

- začal podnikat dne 1.3. 2007,
- uplatňuje skutečné výdaje,
- zdaňovací období je kalendářní rok.

VARIANTA 1

V případě OSVČ existuje více možností, jak snížit základ daně. Také lze uplatňovat více slev na dani. Naopak nutno počítat s tím, že OSVČ musí odvést zdravotní i sociální pojištění. V tomto případě využije podnikatel poskytnutý dar na veřejně prospěšné účely ve výši 50 000 Kč jako nestandardní odpočet ke snížení daňového základu stejně jako právnická osoba a bude uplatňovat slevu na dani, a to slevu na poplatníka. Podnikatel dosáhl v roce 2016 příjmů ve výši 1 000 000 Kč a výdaje činily 500 000 Kč.

Tabulka 14: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování skutečných výdajů za rok 2016

Položka	Propočty	Částka v Kč
Příjmy	= 1 000 000	1 000 000
Výdaje	= 500 000	500 000
Základ daně	= 1 000 000 – 500 000	500 000
Nestandardní odpočet (bezúplatné plnění na veřejně prospěšné účely)	= 50 000	50 000
Snížený základ daně	= 500 000 – 50 000	450 000
Daň 15 %	= 15 % ze 450 000	67 500
Solidární zvýšení daně 7 % (z kladného rozdílu)	= 500 000 – 1 296 288	0
Sleva na poplatníka	= 24 840	24 840
Daň po slevách (daňová povinnost)	= 67 500 – 24 840	42 660

Zdroj: vlastní zpracování

Na výdělek OSVČ dopadá podle § 16 zákona o dani z příjmů daň ve výši 15 % z upraveného základu daně, v tomto případě sníženého o hodnotu bezúplatného plnění. Podmínky pro uplatnění odpočtu jsou následující:

- úhrnná hodnota všech darů, resp. bezúplatných plnění v příslušném zdaňovacím období musí převýšit **2 %** základu daně, nebo musí činit alespoň **1 000 Kč**,
- v úhrnu lze odečíst nejvýše **15 %** ze základu daně.

Podmínky pro uplatnění odpočtu byly tedy splněny. Po výpočtu daně z příjmů musíme zjistit, zda podnikatel nemusí odvést ještě daň solidární. Ta podle § 16a zákona o dani z příjmů činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem příjmů ze samostatně výdělečné činnosti a 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení, částkou 1 296 288 Kč. V tomto případě podnikatel solidární daň neodvádí.

Zjištěnou daňovou povinnost snížíme o slevu na poplatníka. Tato sleva je zcela běžná a předpokladem je, že všichni OSVČ ji využívají. Její hodnota činí 24 840 Kč za rok. Po všech úpravách činí daňová povinnost **42 660 Kč.**

Tabulka 15: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele

Položka	Propočty	Částka v Kč
Disponibilní zisk podnikatele	= 500 000 – 42 660	457 340
Vyměřovací základ pojistného na zdravotní a sociální pojištění (50 % základu daně)	= 50 % z 500 000	250 000
Pojistné na zdravotní a sociální pojištění (29,2 % a 13,5 %)	= 42,7 % z 250 000	106 750
Disponibilní prostředky podnikatele	= 457 340 – 106 750	350 590

Zdroj: vlastní zpracování

Disponibilní zisk podnikatele se zjistí jako rozdíl základu daně a daňové povinnosti. Další povinnou srážkou je pojistné na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění. Vyměřovacím základem pro pojistné je 50 % základu daně. Minimální roční vyměřovací základ je pro:

- zdravotní pojištění 162 036 Kč,
- sociální zabezpečení 81 018 Kč.

Maximální roční vyměřovací základ pro obě pojistné činí 1 296 288 Kč. Pojistné na sociální zabezpečení zahrnuje důchodové pojištění (28 %), příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (1,2 %) a nemocenské pojištění (2,3 %). Nemocenské pojištění není pro OSVČ povinné, proto nebylo zahrnuto do výpočtu.

Podnikateli po uhrazení povinných odvodů zbude **350 590 Kč**.

VARIANTA 2

Tato varianta ukazuje, jak se změní daňová povinnost a disponibilní prostředky podnikatele, pokud navýšíme základ daně. V druhé variantě dosáhl podnikatel příjmů ve výši 2 000 000 Kč a výdaje činily 1 000 000 Kč.

Tabulka 16: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování skutečných výdajů za rok 2016

Položka	Propočty	Částka v Kč
Příjmy	= 2 000 000	2 000 000
Výdaje	= 1 000 000	1 000 000
Základ daně	= 2 000 000 – 1 000 000	1 000 000
Nestandardní odpočet (bezúplatné plnění na veřejně prospěšné účely)	= 50 000	50 000
Snížený základ daně	= 1 000 000 – 50 000	950 000
Daň 15 %	= 15 % z 950 000	142 500
Solidární zvýšení daně 7 % (z kladného rozdílu)	= 1 000 000 – 1 296 288	0
Sleva na poplatníka	= 24 840	24 840
Daň po slevách	= 142 500 – 24 840	117 660

Zdroj: vlastní zpracování

Základ daně byl v druhé variantě navýšen o 100 %, tj. na 200 % původní hodnoty. Výsledná hodnota daňové povinnosti činí **117 660 Kč**. Ve srovnání s předchozí variantou dosáhla daňová povinnost 276 % hodnoty daňové povinnosti ve variantě 1. Z toho je patrné, že při zvýšení základu daně došlo zároveň ke zvýšení daňové povinnosti, a to více než 1,5 krát. Jaké výše dosahují disponibilní prostředky?

Tabulka 17: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele

Položka	Propočty	Částka v Kč
Disponibilní zisk podnikatele	= 1 000 000 – 117 660	882 340
Vyměřovací základ pojistného na zdravotní a sociální pojištění (50 % základu daně)	= 50 % z 1 000 000	500 000
Pojistné na zdravotní a sociální pojištění (29,2 % a 13,5 %)	= 42,7 % z 500 000	213 500
Disponibilní prostředky podnikatele	= 882 340 – 213 500	668 840

Zdroj: vlastní zpracování

Disponibilní prostředky podnikatele ve druhé variantě činí po úhradě všech zákonem stanovených odvodů **668 840 Kč**. Tato hodnota činí 191 % hodnoty disponibilních prostředků z první varianty.

Jaký je tedy prozatím vývoj daňové povinnosti a disponibilních prostředků podnikatele po 100% zvýšení základu daně? Je patrné, že lineární zvýšení základu daně sebou nese značný nárůst daňové povinnosti (o 176 %), na druhé straně hodnota disponibilních prostředků jé téměř dvojnásobná oproti hodnotě ve variantě 1.

VARIANTA 3

Tato varianta ukazuje, jak se změní daňová povinnost a disponibilní prostředky podnikatele při dalším navýšení základu daně. Podnikatel nyní dosáhl příjmů ve výši 3 000 000 Kč a výdaje činily 1 500 000 Kč. Základ daně nyní činí trojnásobek původního základu z varianty 1.

Tabulka 18: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování skutečných výdajů za rok 2016

Položka	Propočty	Částka v Kč
Příjmy	= 3 000 000	3 000 000
Výdaje	= 1 500 000	1 500 000
Základ daně	= 3 000 000 – 1 500 000	1 500 000
Nestandardní odpočet (bezúplatné plnění na veřejně prospěšné účely)	= 50 000	50 000
Snížený základ daně	=1 500 000 – 50 000	1 450 000
Daň 15 %	= 15 % z 1 450 000	217 500
Solidární zvýšení daně 7 % (z kladného rozdílu)	= (1 500 000 – 1 296 288) * 7 %	14 260
Sleva na poplatníka	= 24 840	24 840
Daň po slevách	= 217 500 + 14 260 – 24 840	206 920

Zdroj: vlastní zpracování

Při základu daně ve výši 1 500 000 Kč je podnikatel povinen vypočítat a odvést solidární daň. Její hodnota v tomto případě činí 14 260 Kč.

Základ daně byl ve třetí variantě navýšen o 200 %, tj. na 300 % původní hodnoty. Výsledná hodnota daňové povinnosti činí **206 920 Kč.** Ve srovnání s variantou 1 dosáhla daňová povinnost 485 % hodnoty daňové povinnosti ve variantě 1. Z toho je patrné, že při zvýšení základu daně došlo zároveň ke zvýšení daňové povinnosti, a to více než 4krát, ovšem oproti variantě 2 je to pouze 1,76 krát.

Tabulka 19: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele

Položka	Propočty	Částka v Kč
Disponibilní zisk podnikatele	=1 500 000 – 206 920	1 293 080
Vyměřovací základ pojistného na zdravotní a sociální pojištění (50 % základu daně)	= 50 % z 1 500 000	750 000
Pojistné na zdravotní a sociální pojištění (29,2 % a 13,5 %)	= 42,7 % ze 750 000	320 250
Disponibilní prostředky podnikatele	= 1 293 080 – 320 250	972 830

Zdroj: vlastní zpracování

Disponibilní prostředky podnikatele ve třetí variantě činí po úhradě všech zákonem stanovených odvodů **972 830 Kč**. Tato hodnota činí 278 % hodnoty disponibilních prostředků z první varianty.

Všechny 3 varianty u fyzické osoby uplatňující skutečné výdaje byly analyzovány. Výsledky shrnuje následující tabulka:

Tabulka 20: Vývoj daňové povinnosti a disponibilních prostředků

Základ daně	500 000 Kč	1 000 000 Kč	1 500 000 Kč
Daňová povinnost	42 660 Kč	117 660 Kč	206 920 Kč
Disponibilní prostředky	350 590 Kč	668 840 Kč	972 830 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Při lineárním zvyšování základu daně dochází mezi variantou 1 a 2 ke značnému nárůstu daňové povinnosti, zatímco mezi variantou 2 a 3je nárůst mírnější. Na druhé straně dochází k degresivnímu zvyšování disponibilních prostředků. Ve variantě 2 dosahovaly disponibilní prostředky 191 % hodnoty ve variantě 1 a ve variantě 3 dosahovaly už pouze 145 % hodnoty ve variantě 2. Příčinou je nejen změna základu daně, ale i konstantní výše bezúplatného plnění a povinnost odvádět pojistné na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění.

Následující modelový příklad ukazuje, jak to bude vypadat u fyzické osoby, která uplatňuje paušální výdaje.

6.3 Modelový příklad fyzické osoby – uplatnění paušálních výdajů

V této situaci podniká fyzická osoba, tj. osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)., ale uplatňuje paušální výdaje pro zjištění daňové povinnosti. Podnikající fyzická osoba Miroslav Nový se zabývá výrobou a renovací dřevěného nábytku. Předmětem podnikání je výroba a zprostředkování obchodu. Podnikatel:

- začal podnikat dne 1.3. 2007
- uplatňuje paušální výdaje
- zdaňovací období je kalendářní rok

Paušální výdaje může uplatňovat pouze OSVČ, přičemž u zvolené činnosti jsou paušální výdaje dle § 7 odst. 7 písm. c) zákona o dani z příjmů ve výši 60 % z příjmů. Nejvýše lze uplatnit výdaje v částce 1 200.000,- Kč.

Vývoj paušálních výdajů pro ostatní živnost byl následující: rok 2004 25 %, rok 2005 50 % a roky 2009-2016 60 %. Paušalizovat výdaje je privilegium určené pouze podnikajícím fyzickým osobám. Je to nástroj vlády pro podporu podnikatelů a pro podnikatele dosahujících nižších příjmů cenný nástroj optimalizace zdanění.

Podnikatel dosáhl příjmů v hodnotě 1 000 000 Kč. Paušální výdaj činí 60 % z hodnoty příjmů, tedy 600 000 Kč.

VARIANTA 1

Tabulka 21: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování paušálních výdajů za rok 2016

Položka	Propočty	Částka v Kč
Příjmy	= 1 000 000	1 000 000
Výdaje	= 60 % z 1 000 000	600 000
Základ daně	= 1 000 000 – 600 000	400 000
Nestandardní odpočet (bezúplatné plnění na veřejně prospěšné účely)	= 50 000	50 000
Snížený základ daně	= 400 000 – 50 000	350 000
Daň 15 %	= 15 % z 350 000	52 500
Solidární zvýšení daně 7 % (z kladného rozdílu)	= 400 000 – 1 296 288	0
Sleva na poplatníka	= 24 840	24 840
Daň po slevách	= 52 500 – 24 840	27 660

Zdroj: vlastní zpracování

Postup zjištění daňové povinnosti je totožný jako u podnikatele uplatňujícího skutečné výdaje. Jediný rozdíl tkví ve výši výdajů. Ty jsou stanovy paušálně z příjmů, a to v částce 600 000 Kč oproti 500 000 Kč. Výsledná daňová povinnost je nižší a činí **27 660 Kč**. Oproti uplatňování skutečných výdajů došlo ke snížení o **15 000 Kč** a to díky nižšímu základu daně.

Tabulka 22: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele

Položka	Propočty	Částka v Kč
Disponibilní zisk podnikatele	= 500 000 – 27 660	472 340
Vyměřovací základ pojistného na zdravotní a sociální pojištění (50 % základu daně)	= 50 % ze 400 000	200 000
Pojistné na zdravotní a sociální pojištění (29,2 % a 13,5 %)	= 42,7 % z 200 000	85 400
Disponibilní prostředky podnikatele	= 472 340 – 85 400	386 940

Zdroj: vlastní zpracování

Disponibilní zisk podnikatele je stanoven jako rozdíl mezi skutečným základem daně a daňovou povinností.

Zákon uvádí, že vyměřovacím základem pro pojistné na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení je 50 % příjmu ze samostatné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení. Výše disponibilních prostředků po odečtení všech povinných odvodů činí **386 940 Kč.**

VARIANTA 2

Tato varianta ukazuje, jak se změní daňová povinnost a disponibilní prostředky podnikatele, pokud navýšíme základ daně. V druhé variantě dosáhl podnikatel příjmů ve výši 2 000 000 Kč a výdaje činí 60 % hodnoty příjmů, tedy 1 200 000 Kč.

Tabulka 23: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování paušálních výdajů za rok 2016

Položka	Propočty	Částka v Kč
Příjmy	= 2 000 000	2 000 000
Výdaje	= 60 % z 2 000 000	1 200 000
Základ daně	= 2 000 000 – 1 200 000	800 000
Nestandardní odpočet (bezúplatné plnění na veřejně prospěšné účely)	= 50 000	50 000
Snížený základ daně	= 800 000 – 50 000	750 000
Daň 15 %	= 15 % ze 750 000	112 500
Solidární zvýšení daně 7 % (z kladného rozdílu)	= 800 000 – 1 296 288	0
Sleva na poplatníka	= 24 840	24 840
Daň po slevách	= 112 500 – 24 840	87 660

Zdroj: vlastní zpracování

Základ daně byl v druhé variantě navýšen o 100 %, tj. na 200 % původní hodnoty. Výsledná hodnota daňové povinnosti činí **87 660 Kč.** Ve srovnání s předchozí variantou dosáhla daňová povinnost 317% hodnoty daňové povinnosti ve variantě 1. Z toho je patrné, že při zvýšení základu daně došlo zároveň ke zvýšení daňové povinnosti, a to

více než 3 krát. Avšak oproti uplatňování skutečných výdajů došlo ke snížení o 30 000 Kč a to díky nižšímu základu daně. Pojďme se podívat na disponibilní prostředky.

Tabulka 24: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele

Položka	Propočty	Částka v Kč
Disponibilní zisk podnikatele	= 1 000 000 – 87 660	912 340
Vyměřovací základ pojistného na zdravotní a sociální pojištění (50 % základu daně)	= 50 % z 800 000	400 000
Pojistné na zdravotní a sociální pojištění (29,2 % a 13,5 %)	= 42,7 % ze 400 000	170 800
Disponibilní prostředky podnikatele	= 912 340 – 170 800	741 540

Zdroj: vlastní zpracování

Disponibilní prostředky podnikatele ve druhé variantě činí po úhradě všech zákonem stanovených odvodů **541 540 Kč**. Tato hodnota činí 140 % hodnoty disponibilních prostředků z první varianty.

Jaký je tedy prozatím vývoj daňové povinnosti a disponibilních prostředků podnikatele po 100% zvýšení základu daně? Je patrné, že lineární zvýšení základu daně sebou nese značný nárůst daňové povinnosti (o 217 %), na druhé straně hodnota disponibilních prostředků je pouze 1,4 krát vyšší oproti hodnotě ve variantě 1.

VARIANTA 3

Tato varianta ukazuje, jak se změní daňová povinnost a disponibilní prostředky podnikatele při dalším navýšení základu daně. Podnikatel nyní dosáhl příjmů ve výši 3 000 000 Kč a výdaje budou činit opět 60 % z příjmů. Nyní je třeba zbystřit a uvědomit si, že 60 % z 3 mil. Kč přesahuje maximální hranici paušálního výdaje, tj. 1 200 000 Kč. Pro určení základu daně budeme opět odečítat 1 200 000 Kč stejně jako ve variantě 2.

Tabulka 25: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování paušálních výdajů za rok 2016

Položka	Propočty	Částka v Kč
Příjmy	= 3 000 000	3 000 000
Výdaje	= 1 200 000	1 200 000
Základ daně	= 3 000 000 – 1 200 000	1 800 000
Nestandardní odpočet (bezúplatné plnění na veřejně prospěšné účely)	= 50 000	50 000
Snížený základ daně	= 1 800 000 – 50 000	1 750 000
Daň 15 %	= 15 % z 1 750 000	262 500
Solidární zvýšení daně 7 % (z kladného rozdílu)	= (1 800 000 – 1 296 288) * 7 %	35 260
Sleva na poplatníka	= 24 840	24 840
Daň po slevách	= 262 500 + 35 260 – 24 840	272 920

Zdroj: vlastní zpracování

Při základu daně ve výši 1 800 000 Kč je podnikatel povinen vypočítat a odvést solidární daň. Její hodnota v tomto případě činí 35 260 Kč.

Základ daně činí ve třetí variantě 4,5násobek původní hodnoty. Je to dáno omezením paušálního výdaje. Výsledná hodnota daňové povinnosti činí **272 920 Kč.** Ve srovnání s variantou 1 dosáhla daňová povinnost 987 % hodnoty daňové povinnosti a ve srovnání s variantou 2 je to 311 % hodnoty daňové povinnosti. Takové markantní skoky jsou způsobeny využitím paušálních výdajů, jejichž sazba je konstantní a jsou shora omezené limitní hodnotou 1 200 000 Kč.

Tabulka 26: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele

Položka	Propočty	Částka v Kč
Disponibilní zisk podnikatele	= 1 500 000 – 272 920	1 227 080
Vyměřovací základ SP a ZP (50 % ZD)	= 50 % z 1 800 000	900 000
SP a ZP (29,2 % a 13,5 %)	= 42,7 % z 900 000	384 300
Disponibilní prostředky podnikatele	= 1 227 080 – 384 300	842 780

Zdroj: vlastní zpracování

Disponibilní prostředky podnikatele ve třetí variantě činí po úhradě všech zákonem stanovených odvodů **1 142 780 Kč**. Tato hodnota činí 295 % hodnoty disponibilních prostředků z první varianty a 211 % hodnoty prostředků z druhé varianty.

Všechny 3 varianty u fyzické osoby uplatňující paušální výdaje byly analyzovány. Výsledky shrnuje následující tabulka:

Tabulka 27: Vývoj daňové povinnosti a disponibilních prostředků

Základ daně	400 000 Kč	800 000 Kč	1 800 000 Kč
Daňová povinnost	27 660 Kč	87 660 Kč	272 920 Kč
Disponibilní prostředky	386 940 Kč	541 540 Kč	1 142 780 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Při lineárním zvýšení základu daně dochází mezi variantou 1 a 2 k nárůstu daňové povinnosti 3,17 krát. Mezi variantou 2 a 3 byl základ daně navýšen 2,25 krát a nárůst daňové povinnosti je podobný nárůstu mezi variantou 1 a 2, a to 3,11 krát. Jak jsou na tom disponibilní prostředky? Ve variantě 2 vzrostly 1,4 krát oproti předchozímu a ve variantě 3 již 2,11 krát oproti předchozímu. Je to způsobeno zejména využíváním paušálních výdajů, dále změnou základu daně, ale i konstantní výší bezúplatného plnění a povinností odvádět pojistné na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění.

6.4 Shrnutí a porovnání zjištěných výsledků

V praktické části byly namodelovány 3 situace:

1. Právnická osoba - společnost s ručením omezeným
2. Podnikatel fyzická osoba uplatňující skutečné výdaje
3. Podnikatel fyzická osoba uplatňující paušální výdaje

Zajímalo nás, jaké je zdanění těchto nejčastěji se vyskytujících právních forem podnikání a jaké jsou jejich disponibilní prostředky po odečtení všech zákonem stanovených odvodů.
Naskytuje se příležitost shrnout veškeré dosud zjištěné základy daně, daňové povinnosti a volné finanční prostředky.

Tabulka 28: Shrnutí zjištěných výsledků

	Základ daně v Kč	Daňová povinnost v Kč	Disponibilní prostředky v Kč
Společník	500 000	85 500	336 287
	1 000 000	185 500	680 537
	1 500 000	275 500	1 024 787
OSVČ – skutečné výdaje	500 000	42 660	350 590
	1 000 000	117 660	668 840
	1 500 000	206 920	972 830
OSVČ – paušální výdaje	400 000	27 660	386 940
	800 000	87 660	741 540
	1 800 000	272 920	842 780

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud porovnáme nejdříve společníka a OSVČ uplatňující skutečné výdaje z důvodu totožných daňových základů, zjistíme, že **při dosahování nižších základů daně je výhodnější podnikat jako OSVČ.** Ve variantě 1 činí daňová povinnost OSVČ pouze polovinu hodnoty daňové povinnosti společnosti, tedy 42 660 Kč vs. 85 500 Kč, ovšem tento poměr se zvyšuje zároveň se zvyšováním základu daně. Příčinou nižší daňové povinnosti OSVČ je především sazba daně z příjmů. Co se týká disponibilních prostředků, pouze u prvního základu daně 500 000 Kč jsou tyto prostředky vyšší u OSVČ. Po navýšení základu daně disponuje vyššími prostředky společník. Je to

způsobeno povinností OSVČ odvádět pojistné na zdravotní a sociální pojištění. Společník odvádí pouze pojistné na zdravotní pojištění, jehož hodnota je konstantní.

Nyní provedeme srovnání OSVČ uplatňující skutečné výdaje a OSVČ uplatňující paušální výdaje. Jejich základy daně se liší z důvodu uplatnění paušálních výdajů, ale oba dosáhli totožných skutečných příjmů a výdajů. Výhoda paušálních výdajů přetrvává jen do určité výše příjmů. To je patrné i při pohledu na vývoj daňové povinnosti, kdy v prvních dvou variantách je výhodnější uplatňovat paušální výdaje. U OSVČ se skutečnými výdaji je v první variantě daňová povinnost vyšší o 54 % a v druhé o 34 %. Poté nastane zlomový okamžik a uplatňování paušálních výdajů je nevýhodné. Stejný trend vykazují hodnoty disponibilních prostředků. V prvních dvou variantách jsou obě hodnoty cca o 10 % vyšší u OSVČ uplatňující paušální výdaje. Z výsledků je zcela zřejmé, že **podnikat jako OSVČ a uplatňovat paušální výdaje je výhodné při dosahování nižších daňových základů**.

Konečně se dostáváme ke srovnání všech 3 možností podnikání. V rámci všech výchozích hodnot a předpokladů, které byly nastaveny pro účely praktické části práce, se jeví jako **nejvýhodnější z hlediska daňové povinnosti podnikání OSVČ s paušálními výdaji**. Využívání této daňové optimalizace přinese faktickou úsporu na dani ve všech variantách. Dalším faktorem nízkého daňového zatížení je přirozeně sazba daně 15 %. Ovšem se zvýšením základu přijde i zvýšení daňové povinnosti a výhodnější formou se stane podnikání jako společník. Z hlediska disponibilních prostředků to není v namodelovaných variantách jednoznačné. Pokud si ale všimneme hodnot prostředků společníka, ve třetí variantě dosahují již částky 1 024 787 Kč, ale v předchozích dvou variantách jsou nižší než u obou případů OSVČ. Z toho jasně vyplývá, že **vyšší základy daně sebou ponesou více finančních prostředků v případě podnikání právnické osoby a je výhodnější zvolit tuto formu podnikání.** Způsobuje to fakt, že podíly na zisku nejsou v režimu pojistného a tyto odvody tak společníka natolik nezatěžují.

Podkladem výsledků zpracovaných v praktické části jsou následující grafy, které jen potvrzují vyslovené závěry. Vývoj obou aspektů, jak daňové povinnosti, tak disponibilních prostředků můžeme vidět na následujících grafech. K výraznému zlomovému okamžiku dochází pouze u OSVČ s paušálními výdaji. Tento zlom představuje okamžik, kdy se stává uplatnění paušálních výdajů nevýhodné. Vývoj u dalších dvou forem podnikání je vcelku rovnoměrně rozložený.

Graf 1: Grafické porovnání výše daňové povinnosti jednotlivých forem

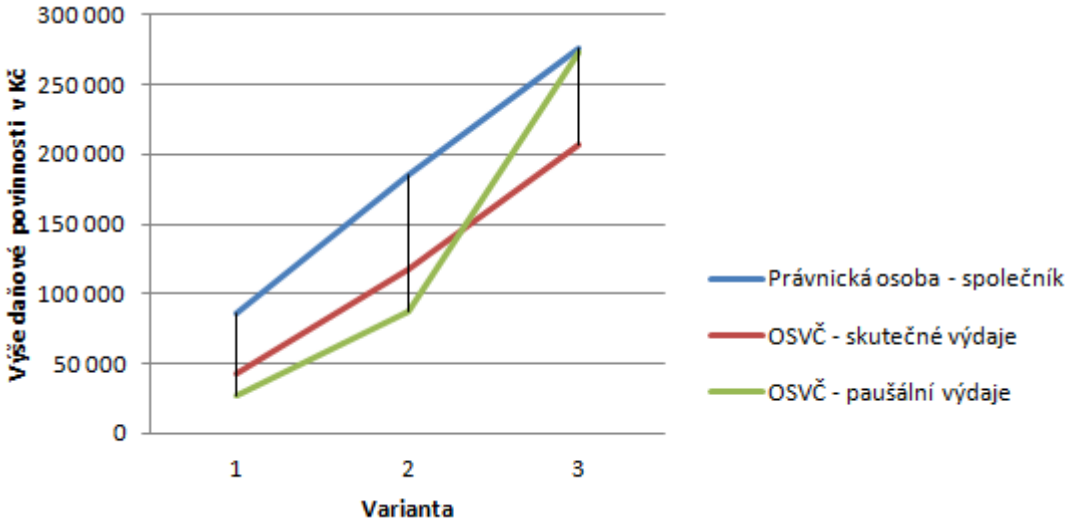

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 2: Grafické porovnání výše disponibilních prostředků jednotlivých forem

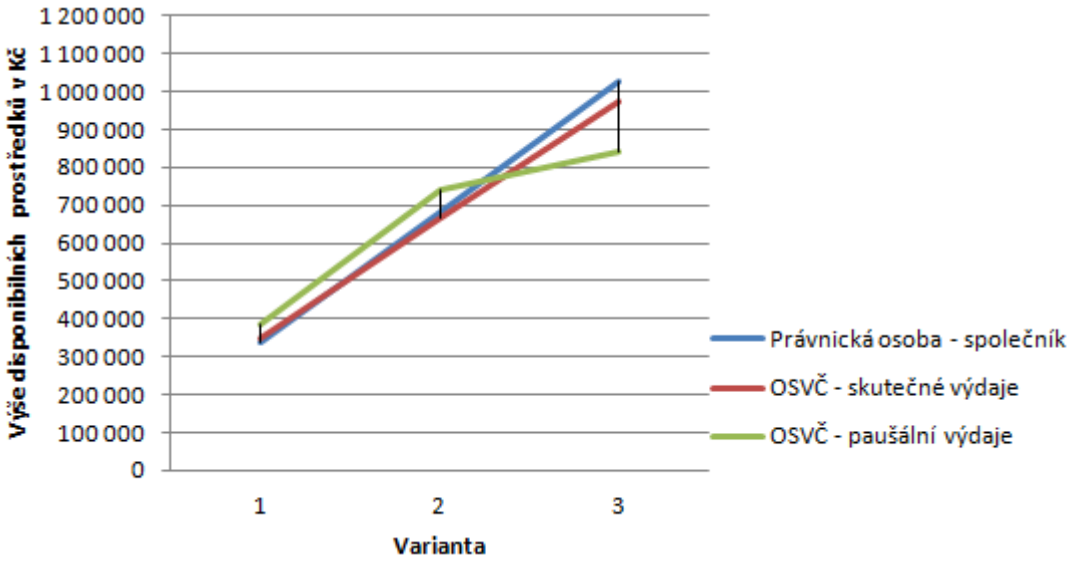

Zdroj: vlastní zpracování

7 Závěrečné zhodnocení a doporučení

Výhodou podnikatele fyzické osoby, tedy OSVČ je poměrně jednoduché a založení po splnění všech zákonem stanovených podmínek. Totéž platí i pro společnost s ručením omezeným. Společnost má ovšem důvěryhodnější a silnější postavení na trhu než OSVČ. Z hlediska daňového zatížení má fyzická osoba řadu možností, jak snížit svůj základ daně, sazba daně je nižší a navíc má možnost upravit vypočtenou daň o řadu slev. Zatímco sazba daně u právnické osoby je vyšší a nemá tolik možností uplatnění slev. Dalším aspektem je ručení za závazky, kdy fyzická osoba ručí celým svým majetkem, což sebou nese značná rizika, zatímco společník ručí za závazky do výše svého nesplaceného vkladu.

Porovnáme-li obecně daňové zatížení podnikání společníka a OSVČ, zjistíme, že daňové zatížení podílu na zisku dělá v konečném důsledku 31,15 %. Po zdanění zisku 19 % zbude 81 % a z toho ještě odečteme zvláštní sazbu daně 15 %, takže zbude 68,85 % zisku. Není zde zahrnuto zdravotní pojištění, jelikož není počítáno ze zisku, ale z minimální mzdy. Celkové zatížení fyzické osoby je pak 15 % daň, 13,5 % pojistné na zdravotní pojištění a 29,2 % pojistné na sociální zabezpečení, jejichž vyměřovacím základem je 50 % zisku, takže v konečném důsledku je zatížení pojistného rovno 21,35 %, dohromady pak zatížení podnikání OSVČ činí 36,35 %. Zatížení společníka je sice nižší, ale projeví se to až při dosahování vyšších základů daně z důvodu již výše zmíněných možností optimalizace u OSVČ.

V metodice práce byly položeny následující výzkumné otázky:

1. Je možné ovlivnit vhodnou volbou právní formy podnikání výši daňového zatížení?
2. Je daňové zatížení podnikatelů fyzických osob díky nižší sazbě daně nižší než daňové zatížení osob právnických?

Odpověď na otázku č. 1

Na výši daňového zatížení má vliv řada aspektů. Jednak je to sazba daně, která se liší mezi právnickou a fyzickou osobou. Dále jsou to nestandardní odpočty a slevy, které taxativně uvádí zákon o dani z příjmů. Tyto nástroje optimalizace daně jsou pro každou formu podnikání různé a každý má své podmínky pro to, aby ho mohl podnikatel uplatnit. Tato fakta a výsledky modelových příkladů, ve kterých se daňová povinnost značně lišila, potvrzují, že je možné ovlivnit vhodnou volbou právní formy podnikání výši daňového zatížení.

Odpověď na otázku č. 2

Tady lze souhlasit jen z poloviny. Daňová povinnost je skutečně díky nižší sazbě daně a také uplatňované slevě nižší, ale na základě propočtů v praktické části lze potvrdit, že při vyšších hodnotách základu daně je výhodnější zvolit právnickou osobu jako formu podnikání. To je potvrzeno i výše zmíněným celkovým zatížením obou forem, kdy zatížení fyzické osoby podnikatele činí 36,35 %, zatímco u právnické jen 31,15 % + nezapočítané pojistné na zdravotní pojištění, které je ale počítáno pouze z minimální mzdy a je konstantní. Je to způsobeno povinností OSVČ odvádět pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které značně navýší hodnotu daňového zatížení.

Z hlediska daňové optimalizace bych navrhla budoucímu podnikateli začít podnikat jako OSVČ. Začínající podnikatelé **zpravidla** nedosahují v začátcích podnikání vysokých zisků. Jejich podnikání se pozvolna rozvíjí, rozšiřuje, stejně jako zisk. V této fázi je možné dosáhnout velmi nízkého daňového zatížení prostřednictvím jednotlivých nástrojů optimalizace daňové povinnosti, které umožňuje zákon. Pokud již tyto nástroje přestanou mít váhu a podnikání formou právnické osoby by bylo výhodnější, je čas na změnu formy. V současnosti již není administrativně ani finančně náročné založit společnost s ručením omezeným.

Závěr je takový, že nelze jednoznačně všeobecně určit právě jednu z vybraných forem podnikání. Velice záleží na výši dosahovaných výnosů (příjmů), nákladů (výdajů) a výsledného zisku, resp. základu daně.

8 Závěr

Tato diplomová práce si v úvodu jako svůj cíl vytyčila analyzovat a zpracovat základní principy zdanění v návaznosti na jednotlivé právní formy podnikání. Cílem praktické části bylo zhodnocení optimální volby právní formy podnikání ve vazbě na daňové zatížení a následně na výši disponibilních prostředků vytvořených podnikáním.

Pro budoucího podnikatele vykonávajícího výdělečnou činnost za účelem zisku, bude pravděpodobně stěžejním kritériem daňové zatížení, a z toho odvozené disponibilní prostředky. Daňové zatížení fyzické osoby jako živnostníka a právnické osoby, resp. společníka bylo prezentováno na několika modelových příkladech. Pro určení „vhodnější“ formy podnikání jsem v praktické části nastavila určitá kritéria a výchozí předpoklady.

Srovnání osoby samostatně výdělečně činné a jediného společníka ve společnosti s ručením omezeným je významné a zajímavé zejména pro jednotlivce, neboť v případě více osob, které chtějí společně podnikat, se obchodní společnost, ať už jakákoliv, nabízí více kvůli dané struktuře společnosti, přímé úpravě odměňování, jednání apod.

Závěr této práce je takový, že nelze jednoznačně doporučit právě jednu konkrétní formu podnikání z hlediska daňové optimalizace. Záleží na celé řadě aspektů, klíčovými faktory jsou pak především hodnoty výnosů (příjmů) a nákladů (výdajů). Zjednodušeně lze říci, že pokud má podnikatel skutečné výdaje velmi nízké, je pro něj výhodnější formou podnikání OSVČ, neboť u této formy lze uplatňovat paušální výdaje, jimiž se sníží daňový základ a tím i daňová povinnost.

Dle mého názoru tkví význam této práce v systematickém určení, která právní forma podnikání je formou výhodnější na základě zvolených kritérií. Pro každého budoucího podnikatele můžou být jednotlivá kritéria jinak důležitá, proto nelze jednoduše určit, že lepší formou podnikání je jedna z vybraných forem. Přínosem této práce by bylo, kdyby práce posloužila jako podklad při rozhodování o výběru právní formy podnikání alespoň jednomu budoucímu podnikateli.

I. SUMMARY

The aim of this thesis is to assess the possibilities of tax optimization in relation to the different legal forms of business. The thesis describes the various legal forms of business and tax system according to the valid legislation of the Czech Republic. The next step is analyzing tax burden on individual forms, especially in terms of income tax. The methodology of thesis includes a procedure for determining of the tax burden, actually the tax obligations. Substantial part of the thesis are tax optimization options and their impact on tax obligation.

The practical part of thesis deals with some forms of business and compares their tax burden and the available resources that are available after the payment of compulsory payments. The conclusion of thesis contains a summary and comparison of results from the practical part, the advantages and disadvantages of forms and recommendations. This recommendation should provide guidance to future businessmen when choosing a legal form of business if they are making a decision on the basis of the above mentioned two aspects, namely the tax burden and the resources available after payment of compulsory payments.

Keywords:

- tax
- legal form of business
- tax burden
- income tax
- tax optimization

II. Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

[1] Doinseifer, F. (2005). *Corporate Business Forms in Europe: A Compendium of Public and Priváte Limited Companies in Europe*. München: Sellier. European Law Publishers GmbH.

[2] Křemen, B. (2014). *100 legálních daňových triků 2014*. Praha: ESAP.

[3] Kubátová, K. (2015). *Daňová teorie a politika (6., aktualizované vydání)*. Praha: Wolters Kluwer.

[4] Marková, H. (2016). *Daňové zákony 2016*. Praha: Grada Publishing, a. s.

[5] Müllerová, L., & Šindelář, M. (2016). *Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích.* Praha: Grada Publishing.

[6] Pilařová, I. (2016). *Účetní a daňové případy řešené v s.r.o (5., aktualizované vydání).* Praha: Wolters Kluwer.

[7] Srpová, J., & Řehoř, V. (2010). *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. Praha: Grada.

[8] Vančurová, A., & Láchová, L. (2016). *Daňový systém ČR 2016 (13., aktualizované vydání).* Praha: 1. VOX.

Právní předpisy:

[9]Nařízení Rady (EHS) č. 2137/85 ze dne 25. července 1985 o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS).

[10]Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003 o statutu Evropské družstevní společnosti (SCE).

[11]Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE).

[12] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

[13] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

[14] Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

[15] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

[16] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

[17] Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení.

[18] Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění.

Odborné články:

[19] Černíková, M., & Malíková, O. (2014). THE IMPACT OF CORPORATE INCOME TAX ON THE CZECH MACROECONOMIC ENVIRONMENT AND THE FINANCIAL MANAGEMENT OF COMPANIES. *Research Papers Of The Wroclaw University Of Economics / Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego We Wroclawiu*, (351), 135-142. doi:10.15611/pn.2014.351.12.

[20] Nerudová, D. (2007). THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE INCOME TAX AND FINANCIAL REPORTING IN THE CZECH REPUBLIC. *Economics & Management*, 87-92.

Zdroje dostupné na internetu:

[21]Doleček, M. (2014). *Nadnárodní formy společností*. Dostupné z http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nadnarodni-formy-spolecnosti-ppbi-51141.html#!&chapter=1

[22] Ministerstvo financí (2016). *Čtvrtletní informace o pokladním plnění státního rozpočtu v roce 2016*. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpoctu/2016/ctvrtletni-informace-o-pokladnim-plneni-26701

III. Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1: Členění obchodních korporací 6
Obrázek 2: Struktura daňového systému České republiky 15
Obrázek 3: Struktura celkových příjmů státního rozpočtu za 1. – 3. čtvrtletí 2016 16

Seznam tabulek

Tabulka 1: Úprava výsledku hospodaření před zdaněním na základ daně 18
Tabulka 2: Úprava základu daně z příjmu právnických osob a výpočet daně 20
Tabulka 3: Tvorba dílčích základů daně 23
Tabulka 4: Výpočet daně z příjmů fyzických osob 25
Tabulka 5: Hodnoty pro výpočet jednotlivých základů daně 33
Tabulka 6: Sazby a vyměřovací základy pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění 34
Tabulka 7: Výpočet daně z příjmů společnosti Jistota s. r. o. za rok 2016 35
Tabulka 8: Výpočet disponibilních prostředků společníka 36
Tabulka 9: Výpočet daně z příjmů společnosti Jistota s. r. o. za rok 2016 37
Tabulka 10: Výpočet disponibilních prostředků společníka 38
Tabulka 11: Výpočet daně z příjmů společnosti Jistota s. r. o. za rok 2016 39
Tabulka 12: Výpočet disponibilních prostředků společníka 39
Tabulka 13: Vývoj daňové povinnosti a disponibilních prostředků 40
Tabulka 14: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování skutečných výdajů za rok 2016 41
Tabulka 15: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele 42
Tabulka 16: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování skutečných výdajů za rok 2016 43
Tabulka 17: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele 44
Tabulka 18: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování skutečných výdajů za rok 2016 45
Tabulka 19: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele 45
Tabulka 20: Vývoj daňové povinnosti a disponibilních prostředků 46

Tabulka 21: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování paušálních výdajů za rok 2016 48
Tabulka 22: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele 48
Tabulka 23: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování paušálních výdajů za rok 2016 49
Tabulka 24: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele 50
Tabulka 25: Výpočet daně z příjmů podnikatele při uplatňování paušálních výdajů za rok 2016 51
Tabulka 26: Výpočet disponibilních prostředků podnikatele 51
Tabulka 27: Vývoj daňové povinnosti a disponibilních prostředků 52
Tabulka 28: Shrnutí zjištěných výsledků 53

Seznam grafů

Graf 1: Grafické porovnání výše daňové povinnosti jednotlivých forem 55
Graf 2: Grafické porovnání výše disponibilních prostředků jednotlivých forem 55